

De Belgische specialist in contactgeluidisolatie

INSULIT

Akoestische onderlagen voor chapes

+32 67/41.16.10

www.insulco.be
insulation products

De gebruikswaarde van het bouwwerk in vraag stellen

De architecten Anne Lacaton en Jean-Philippe Vassal ontwerpen al meer dan dertig jaar royale en open ruimtes die op een economische en ecologische manier gebouwd worden. Ze werden winnaars van de EU Mies van der Rohe Award en de Grand Prix National de l'Architecture, onderscheiden door de Pritzker Prize, die wordt beschouwd als de Nobelprijs voor architectuur, na Christian de Portzamparc (1994) en Jean Nouvel (2008). De aanpak van de architecten, die vaak geassocieerd wordt met de transformatie van bestaande gebouwen, is fundamenteel voor de toekomst van de architecturale discipline.

Het werk van Anne Lacaton en Jean-Philippe Vassal weerspiegelt de "democratische geest" van de architectuur. Ze zijn bijzonder gevoelig voor het leven en de ziel van plaatsen en beweren architecten te zijn die niet tot doel hebben gesofisticeerde architecturale objecten te produceren, maar tot doel hebben zuinig om te springen met de middelen zonder te vervallen in een gestandaardiseerde architectuur zonder betekenis.

Ze hebben aangetoond dat een engagement voor architectuur die tegelijk technologisch, innovatief en ecologisch is, kan worden nagestreefd zonder nostalgie. De École d'architecture de Nantes, het Palais de Tokyo (renovatie) en het FRAC Nord-Pas-de-Calais behoren tot hun meest opmerkelijke gebouwen. In 1993 maakten ze naam met het "maison Latapie", een vrijstaand huis in Floirac. Meer

recent renoveerden ze drie gebouwen in de woonwijk Grand Parc in Bordeaux, een project dat in overeenstemming is met de filosofie van hun architectuur: zoveel mogelijk bouwen binnen het bestaande weefsel, met zuinige middelen, om een stimulerende architectuur te creëren die tot de kern van de zaak doordringt. De immense les - in de waarste zin van het woord - die deze twee architecten ons hebben geleerd, is gebaseerd op twee basisprincipes: een diep en veeleisend respect voor de plaatsen en mensen waartoe ze geroepen zijn, en een koppige en ethische toewijding aan het ontwerpen van architectuur die het welzijn bevordert. Anne Lacaton gaf op 5 september in Antwerpen het startschot voor het Festival van de Architectuur (F/a) georganiseerd door het Vlaams Architectuurinstituut. Maak kennis met Anne Lacaton.

De woning Latapie, Floirac (Bordeaux) - Lacaton & Vassal Architectes

Je hebt het over het idee van een zekere kwetsbaarheid in architectonisch ontwerp, een bijzondere uitstraling vol nuances. Je hebt het ook over het niet slopen van bestaande gebouwen, het respecteren van het gebouw zoals het is. Wat is het eerste waar je aan denkt als je aan een renovatieproject begint?

Breekbaarheid is niet zozeer een materiële kwestie, maar eerder een algehele situatie. Het gaat om het besef dat er dingen zijn die bij elkaar horen die een geheel vormen, en dat het misschien beter is om deze hele dingen te laten zoals ze zijn, zonder ze te beschadigen. Vooral bij sloop van grote complexen zijn we vaak geconfronteerd met dit soort situaties. Je zou kunnen denken dat

het slopen van een deel een nieuwe situatie zou openen, maar meteen worden andere delen verzwakt. Uiteindelijk wordt alles gesloopt. Het is net als in een bos: als je een deel bomen omhakt, worden de resterende bomen verzwakt.

Dit algemene begrip moet uiteraard ook mensen en inwoners omvatten, die vaak kwetsbaar zijn in hun leefomgeving. We willen ook niet snoeien of elimineren wat essentieel kan blijken te zijn.

Denkt u er ook aan om uw gebouwen op termijn te behouden?

Natuurlijk doen we dat vooral door hen het vermogen te geven zichzelf te kunnen trans- >>>

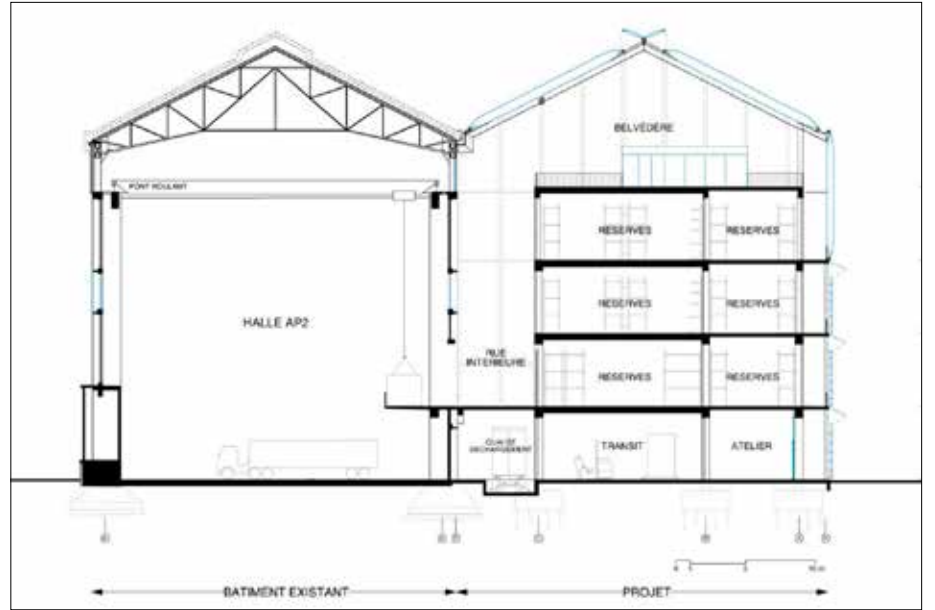

Nieuwe stabilisatieplaat
voor klinkers, gras en grind

Ontdek de **PaveGrid 60**
op pagina 19.

MatGeco
Geotechnical products

FRAC (Fonds régional d'art contemporain - openbare regionale collectie van hedendaagse kunst) Nord-Pas de Calais - Lacaton & Vassal Architects

Transformatie 530 wooneenheden, gebouwen G, H, I, Grand Parc Bordeaux - Lacaton & Vassal Architects

formeren en vernieuwen; door structuren te ontwerpen die verandering kunnen bieden. We zien vaak beide gevallen: rigide gebouwen die moeilijk te transformeren zijn en ruimtes bieden die niet veel veranderd kunnen worden, en andere gebouwen die flexibel zijn en die het vermogen hebben om nieuwe ruimtelijke mogelijkheden te bieden.

Het project voor de Place Léon Auroc in Bordeaux analyseert het begrip "verfraaiing" en concludeert dat het in dit geval niet efficiënt is. Het voorstel komt daarom neer op eenvoudige, directe onderhoudswerkzaamheden. Is dit nog steeds het werk van een architect?

Natuurlijk wel. We denken nog steeds dat architectuur en stedenbouw noodzakelijkerwijs gaan over het creëren van objecten, gebouwen, iets dat gezien kan worden. Maar bovenal gaat het om het creëren van expertise en analyse. Voor dit plein werden we gevraagd om de vloeren, het ontwerp van de bankjes en de lantaarnpalen te veranderen. Na onze bezoeken en interviews met de bewoners realiseerden we ons dat er geen reden was om deze grote veranderingen door te voeren. Waar verwijst het begrip verfraaiing naar? Mode, design? De kwaliteit, de charme, het leven is er. Het plein is al mooi.

Het analytisch werk is essentieel. Daarna kunnen er natuurlijk evenveel antwoorden als architecten zijn. Maar deze kritische blik is essentieel, omdat het ook de klant dient, die een keuze zal moeten maken.

Dit type analyse vermijdt ook een bepaalde

vorm van egocentrisme, een zelfingenomenheid die soms kan bestaan?

Ik hoop dat het ons daarvoor behoedt.

Hoe zou jij omgaan met een klant die geen budget of financiële beperkingen heeft?

Als de vraag die hij stelt interessant is, zullen we er geen probleem mee hebben

om ons in te zetten. Maar dat er geen geldlimiet is, betekent niet dat we het achteloos moeten uitgeven. Je moet consequent zijn. Meer geld erin stoppen hoeft niet altijd meer op te leveren. Dit is voor ons nooit een doel op zich geweest, noch een criterium voor onze keuze. We zijn natuurlijk niet tegen comfortabele budgetten, maar dat verandert niets aan onze aanpak: erin slagen om dingen samen te stellen, op de eenvoudige en directe manier die we graag doen.

In uw projecten is er een relatie tussen het volume van de voorgestelde ruimte en het volume van de gebruikte materialen. Is dit een milieukwestie?

Natuurlijk is dat zo. Het maakt deel uit van onze definitie van het milieu. We proberen bijvoorbeeld zo weinig mogelijk beton te gebruiken. Als we de hoeveelheid beton die we gebruiken en de levensduur ervan vergelijken met de voorgestelde ruimte, kunnen we een mate van prestatie definiëren. We proberen geen onnodige materialen te gebruiken, te werken met materialen van rand tot rand, zonder afdek materiaal. Het is niet altijd gemakkelijk, maar het is een constante zorg voor ons.

De gebruiker speelt ook een rol in deze zorg, bijvoorbeeld bij het gebruik van thermische gordijnen. Het is de gebruiker die een rol speelt in de isolatie van zijn of haar ruimte. Heeft u een andere kijk op het milieu?

Wij kiezen voor een meer bioklimatologische benadering. We zien gebouwen die een uitgebreide renovatie van de buitenschil hebben ondergaan door externe isolatie toe te voegen, om 15 jaar later gesloopt te moeten worden omdat de gebruikte materialen over het algemeen niet erg duurzaam zijn en niet altijd de verwachte resultaten opleveren. De buitenisolatie creëert inerte systemen, waarbinnen de bewoner opgesloten zit. Wij pleiten voor het tegenovergestelde en kijken in plaats daarvan naar de uitwisselingsrelatie met het klimaat. Het klimaat kan antagonistisch zijn, maar het kan ook hulpbronnen opleveren: licht, energie. Externe isolatie is slechts voor een deel van het jaar nuttig. Door de bewoner erbij te betrekken, ontstaat er echter een meer aangepaste en flexibele relatie met de natuur buiten en kunnen ze hun eigen comfort produceren.

De normen evolueren en we zijn min of meer in staat om deze aanpak te rechtvaardigen voor woningen, hoewel het moeilijk

Ecole nationale supérieure d'architecture de Nantes - Lacaton & Vassal Architects

“ Duurzaamheid werkt alleen als bewoners erbij betrokken worden.

blijft. Maar voor bijvoorbeeld kantoorgebouwen, blijf airconditioning nog steeds essentieel, hoewel het in mijn ogen tegenstrijdig blijft. Wij blijven voorstander van een meer mobiele benadering van comfort.

Het gebruik van tuinbouwkassen in Mulhouse is een voorbeeld van de zoektocht naar aangename efficiëntie. Het kasprincipe werkt echt samen met het buitenleven en vult de traditionele ruimtes aan. De combinatie van verschillende woonprincipes resulteert in aangename, gedifferentieerde ruimtes. Sommige ruimtes zijn beter geschikt voor bepaalde periodes, bepaalde seizoenen en tijden. De functies zijn vrij en mobiel.

Het integreren van het dagelijks leven is een element van duurzaamheid. Duurzaamheid werkt alleen als bewoners erbij betrokken worden. Zij zijn een integraal onderdeel van de oplossing.

Speelt de gebruiker een rol in het experimentele deel van uw projecten?

Zo spoedig mogelijk. Het werken met de klant of de ingenieur is traditioneler. We moeten hen overtuigen van de voordelen van het project, zodat we er in dezelfde richting mee aan de slag kunnen gaan. Als we de bewoners er niet rechtstreeks bij kunnen

betrekken, proberen we ons zo vrij mogelijke ruimtes voor te stellen, zodat mensen met verschillende karakters en een diversiteit aan levensstijlen zich kunnen integreren. We proberen dus de afwerking van de ruimtes slechts gedeeltelijk te definiëren, zodat de bewoners of gebruikers zelf ook nog een deel kunnen afwerken. Dit geldt ook voor openbare projecten, waar de investering in eigendom aanzienlijk is.

Als er bewoners bij betrokken zijn, bijvoorbeeld bij de verbouwing van flatgebouwen, raden we aan om de verbouwing uit te voeren zonder de bewoners te verhuizen. Het is niet altijd gemakkelijk, maar we vinden het belangrijk om de bewoning op de locatie zoveel mogelijk in stand te houden, dit om te voorkomen dat bewoning definitief verdwijnt. Hetzelfde geldt voor culturele locaties: als er ergens leven en energie is, is het beter om de fundamentelementen ervan te behouden zodat er makkelijker nieuw leven opgestart kan worden. Tijdens de Covid-crisis klaagden veel podia er over dat ze hun bezoekersaantallen van voor de crisis niet meer haalden.

Het verbouwen van een bezette locatie is geen onoverkomelijke beperking en brengt positieve resultaten met zich mee. Dit vereist meer nauwkeurigheid en vermijdt bepaalde problemen die verband houden

96 wooneenheden, Chalon-sur-Saône / Prés-Saint-Jean - Lacaton & Vassal Architectes

Woon- en kantoorgebouw, Halte Ceva, Chêne-Bourg, Genève - Lacaton & Vassal Architectes

met leegstaande gebouwen. Er is een interessante wisselwerking tussen de bewoners, de arbeiders en bedienden.

Waarom wilde u de identiteit van het oorspronkelijke gebouw in het Duinkerke - project met de dubbele hallen behouden, waarbij de openbare hedendaagse kunstcollecties van het FRAC werden geïntegreerd?

Het oorspronkelijke gebouw heeft een zeer sterke, emblematische geschiedenis. Het binnenvolume is enorm, helder en met een uitzonderlijk potentieel. Het is het enige scheepswerfgebouw dat bewaard is gebleven, onder druk van de inwoners van Duinkerken, omdat het de laatste hangar was waar scheepsonderdelen werden geassembleerd. Ze noemden het de kathedraal. Onder druk stelde de gemeente voor om het te behouden en te voorzien van nieuwe functies. Naar onze mening was het onrealistisch om een gebouw als dit zodanig te renoveren dat het geschikt werd voor het conserveren en tentoonstellen van kunstwerken. Het zou onherkenbaar zijn geworden en het zou zijn identiteit verliezen. We zouden zijn ongelooflijke troeven hebben verloren: het licht, de gigantische inkom, de architectuur. Aan de andere kant, door er een gebouw naast te maken dat zijn dubbelganger kon zijn, zonder ermee te concurreren of het te overschaduwen, werd het mogelijk om een structuur te maken die alle structuren en alle luchtbehandelings- en conserveringsfuncties kon hebben die nodig zijn voor een museum.

De oorspronkelijke hal blijft een volledig beschikbare ruimte, die kan functioneren als een uitbreiding van de activiteiten van het FRAC, of onafhankelijk kan blijven. Het is niet zozeer een kwestie van herinnering of geschiedenis, maar eerder van de waarde van wat al bestaat, van bepaalde kwaliteiten die nog steeds nuttig zijn en waarvan het jammer zou zijn ze te verliezen.

Interview door Nicolas Houyoux. ■

La maison Latapie, Floirac (Bordeaux) - Lacaton & Vassal Architectes

Nuevo Nouveau

De Spaanse kunstenaar-ontwerper Jaime Hayón werd in 1974 in Madrid geboren. Na zijn studies industriële vormgeving in Madrid en Parijs ging hij in 1997 aan de slag bij Fabrica, het communicatieonderzoekscentrum van Benetton, waar hij tot 2003 aan het hoofd stond van de ontwerpafdeling. In 2000 richtte Hayón zijn eigen studio op en vanaf 2003 wijdde hij zich volledig aan zijn persoonlijke projecten.

Na de oprichting van Hayon Studio in 2001 heeft hij een breed klantenbestand opgebouwd dat verschillende functies en media omvatte, waaronder meubels en huishoudelijke objecten voor B.D. Barcelona (ES), Cassina (IT), Fritz Hansen (DK), &Tradition (DK), Paola C. (IT) en Magis (IT); keramische objecten voor Bosa (IT) en Lladro (ES); kristallen creaties voor Baccarat (FR) en tapijten voor Nanimarquina (ES). Hayon ontving de National Design Award in 2022.

Jaime Hayon heeft ook gewerkt aan totaalprojecten zoals het Café Pompidou in Parijs, het Standard Hotel in Bangkok en de Moka Garden in Seoul. In de afgelopen jaren heeft hij zich op een meer artistiek pad geconcentreerd, door samen te werken met galerieën zoals Kreo in Parijs, openbare sculpturen te maken en nieuwe wegen in te slaan zoals schilderen en tekenen.

Na tentoonstellingen in het Groninger Museum in Nederland, het Holon Design Museum in Tel Aviv, het Daelim Museum in Seoul, het High Museum in Atlanta, het Milwaukee Design Museum en een grote tentoonstelling in het Centre del Carme in Valencia in 2022, wordt zijn werk voor het eerst in Brussel gepresenteerd. De tentoon-

stelling in MAD Brussel belicht de diversiteit van zijn werk, de ambachtelijke innovatie die hij in de industriële sector brengt en de kleurrijke aspecten van zijn artistieke aanpak.

Het was ook Jaime Hayon die in 2012, toen de boom van de Villa Le Lac, een van de meest vertrouwelijke creaties van Le Corbusier gebouwd in het begin van de jaren 1920 aan de oevers van het Meer van Genève, werd geveld, een beperkte serie van drie objecten creëerde van de stam en de takken: The Bird, een sculptuur die dient als brievenhouder; The Bird House, ontworpen om een mobiele telefoon, munten en sleutels op te bergen; en The Ledge, een plank die doet denken aan een schommel. Deze genummerde stukken werden datzelfde jaar gepresenteerd op de Internationale Meubelbeurs van Milaan. Net als de collectie "Réaction poétique", ook van de ontwerper en geïnspireerd door Le Corbusier, met zwart essenhouten bladen en tafels.

Hoe kwam dit verzoek van Cassina tot stand?

Deze bladverliezende boom met paarse bloemen, een paulownia, afkomstig uit China, werd door Le Corbusier geplant zodat de brede bladeren konden dienen als dak voor

Nieuw

Beter bouwprojecten ontwerpen, bouwen en beheren met de Wienerberger **BIM-tool**

Architecten, ontwerpers en uitvoerders kunnen met behulp van de Wienerberger BIM-tool heel eenvoudig BIM-elementen downloaden voor gevel en binnenmuur. De elementen bevatten niet enkel technische en logistieke data, maar ook het legpatroon met aanduiding van de voegverdeling. Bovendien wordt het 3D-gebouwmodel eenvoudig verrijkt met een textuur van de gekozen gevelsteen.

- Wienerberger elementen eenvoudig integreren in het 3D-ontwerp
- Inclusief materiaaldata, legpatronen en geveltexturen
- Nog eenvoudiger werken met de Revit plug-in
- Perfect compatibel met het merkneutrale MatBiM-platform

bim.wienerberger.be

Wienerberger nv

Kapel ter Bede 121, 8500 Kortrijk

056 24 96 27

bim.be@wienerberger.com

Wienerberger

de zomerlounge van de villa. De meubel-uitgever Cassina belde me op en stelde me het project voor. Deze boom vertegenwoordigde een belangrijk element van de door Le Corbusier gewenste compositie. Ik wilde deze boom, dit hout, eren door vormen te creëren die Le Corbusier zouden oproepen. Er zit bijna altijd een verhaal in mijn projecten, een vertelling.

Voel je je verbonden met het architectonisch ontwerp?

Ik ben nog steeds gepassioneerd door architectuur. Aan het begin van mijn carrière leidde ik de ontwerpafdeling van La Fabbrica in Italië, ontworpen door Tadao Ando. Er zijn architecten zoals Alvar Aalto die meubels van hoge kwaliteit en met een totaal kunstgehalte kunnen creëren.

Ik werk samen met Fritz Hansen, die met de grootste Deense architecten heeft samengewerkt. Persoonlijk heb ik nooit architectuur beoefend, behalve voor mezelf. Ik leef mij vooral uit in de artistieke praktijk, in

mijn wereld. Ik maak sculpturen en schilderijen, zonder noodzakelijkerwijs functies te definiëren. Ik heb de neiging om te pendelen tussen kunst en design. Complexiteit interesseert me: wat fascinerend is aan Le Corbusier is de totaliteit van zijn visie, zijn geschriften, zijn schilderijen, zijn denken. Hetzelfde geldt voor Arne Jacobsen. Ik wil niet in een hokje gestopt worden.

Waar trek je de grens tussen het nuttige en het nutteloze?

Er is een algemeen begrip voor wat we bereik. Het schilderij dat ik maak, helpt me bijvoorbeeld om ruimte en kleur te begrijpen. En ik kan deze zaken vertalen naar ontwerpprojecten, zoals het recente project in Korea. De compositie van de ruimte lijkt erg op de compositie van een schilderij. En dat geldt ook voor Le Corbusier. Het oog is steeds beter in staat om van dichtbij en op afstand te kijken, om het gewicht van een oppervlak te beoordelen. Een stoel is bijvoorbeeld een gewicht in de ruimte. We moeten zijn aanwezigheid kunnen beoordelen en ook het gewicht van de kleur.

Een meubelstuk is een zeer complexe micro-architectuur. Je moet je voorstellen hoe het in elkaar wordt gezet, hoe het wordt geproduceerd en welke materialen er worden gebruikt. Dat is een heel belangrijke dimensie.

Waar plaats je kleur?

Het is een essentieel element. Het omarmt elk concept. Voor de huidige tentoonstelling in het MAD had ik aanvankelijk gedacht om alleen kleuren toe te voegen voor de vloer, met witte muren. Vervolgens realiseerde ik me dat het neutraal laten van de vloer op sommige plekken en het concentreren van de kleur op andere plekken zowel de geschiedenis van de ruimte zou oproepen als bepaalde contrasten naar voren zou brengen. Kleur is tweedimensionaal en driedimensionaal. Het is een abstractie van vorm. Het stuurt het oog en conditioneerde de blik.

Wat drijft jou?

Ik werk vanuit mijn passie. Je mag niet bang zijn om jezelf helemaal in vraag te stellen. Vroeger werkte ik in een studio die heel ontwerp- en conceptgericht was, heel gedisciplineerd, objectgericht, maar nu geef ik er ook een meer artistieke draai aan. Het is een beetje zoals de tentoonstelling in Brussel, die zeer functionele werken presenteert, zeer uitgebreide objecten, maar ook zeer artistieke voorstellen.

Hoe kiest u uw klanten?

We zijn heel selectief als het gaat om de projecten waar we aan werken, we kiezen de klant die we echt willen. We volgen hier-

voor strikte regels. Voor mij is design geen dienst, het dient vooral om vragen te stellen, en het is ook aan de opdrachtgever om het te begrijpen. Elk nieuw project is een nieuwe start en veroorzaakt nieuwe uitdagingen, zelfs als het gaat om het maken van een karaf, wat net zo moeilijk te realiseren is als schilderen of een ontwerp. De afgelopen drie jaar hebben we zowel grote hotelontwikkelingen in Londen, Madrid en Bangkok als unieke kunstwerken gerealiseerd, en de moeilijkheden die we tegenkwamen waren vergelijkbaar.

Interview door Nicolas Houyoux ■

MAD Brussels
22.09 t/m 27.01
Woensdag tot zaterdag, 10:00 - 18:00
Gratis tentoonstelling

“ Ik wil niet in een hokje gestopt worden.

Cultuarprijs Noord-Brabant (NL) 2023 uitgereikt aan Frank Meijer

De Bossche landschapsarchitect Frank Meijer heeft de Cultuarprijs Noord-Brabant 2023 ontvangen uit handen van Ina Adema, commissaris van de Koning en voorzitter van het Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Brabant. De uitreiking vond plaats in het Werkwarenhuis in 's-Hertogenbosch tijdens het 25-jarig jubileumfeest van MTD Landschapsarchitecten, het ontwerpbureau waar Meijer mede-eigenaar van is.

Meijer wordt geroemd om zijn beheerste en verhalende omgang met gebouwd en landschappelijk erfgoed. "Wie het verleden kent, is meester van de toekomst. Als iemand deze wijsheid verpersoonlijkt is het Frank Meijer. Zijn veelomvattend, decennia bestrijkend en immer uitdijend oeuvre geeft er blijk van", aldus juryvoorzitter Jan Baan.

Over Frank Meijer

Frank Meijer (1967) weet als landschapsarchitect gisteren, heden en morgen te verbinden. Zijn oeuvre is even omvangrijk als divers. Sinds 1980 tekende hij voor meer dan honderd projecten. Zijn ontwerpen voor stadscentra, universiteitscampussen, wegen en luchthavens hebben een tijdloze rust en zijn sterk door de context geïn-

spireerd. In Brabant zie je Meijers' meesterhand onder meer terug in de Stadswalzone en het Zuiderpark in 's-Hertogenbosch, natuur- en landschapsgebied Moerenburg en de Tilburgse binnenstad, de campus van de Technische Universiteit Eindhoven en het entreeplein en de boulevard van Eindhoven Airport. Buiten Brabant heeft hij samen met architectenbureau MVRDV gewerkt aan het dakbos op het Collectiegebouw - het depot van Museum Boijmans Van Beuningen - in Rotterdam.

Over de Cultuarprijs Noord-Brabant

Het Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Brabant reikt ieder jaar de Cultuarprijs uit voor bijzondere prestaties en verdiensten voor de cultuur en/of natuur in Noord-

Brabant. Autonomo kunstenaarschap, kwaliteit, artistieke onafhankelijkheid en de bijdrage aan de ontwikkeling van de cultuur en/of natuur in Noord-Brabant zijn hierbij de belangrijkste criteria. De prijs is in voorgaande jaren onder meer uitgereikt aan Pia Meuthen, Frank Lammers, Eric Vloeimans, Paul van Kemenade, De Stijle en Gumbah. Aan de Cultuarprijs is een bedrag van € 10.000 en een kunstwerk verbonden.

Over het kunstwerk

Frank Meijer ontving een kunstwerk van de jonge, talentvolle Brabantse kunstenaar Jordie Rovers. Hij maakte voor hem een hedendaagse triomfboog van eikenhout, ijzer en textiel waarin de aandacht voor verleden, heden en toekomst samenkomt.

Over het Prins Bernhard Cultuurfonds

Het Prins Bernhard Cultuurfonds investeert elk jaar ruim 35 miljoen euro in cultuur en natuur. Dat geld gaat naar zo'n 3.500 projecten door heel Nederland en het Caribisch deel van ons koninkrijk. Dat doen we met de bijdrage van de VriendenLoterij en Nederlandse Loterij en samen met onze donateurs, schenkers en partners. Het Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Brabant is een van de twaalf provinciale afdelingen. ■

Bouw van Dhaka Tower (OMA) is begonnen

Nieuwe wolkenkrabber van OMA transformeert de skyline van de hoofdstad van Bangladesh.

Bangladesh is de op een na grootste economie van Zuid-Azië en een van de snelste ter wereld. In het kielzog van deze snelle economische groei verandert de hoofdstad van Bangladesh snel. De nieuwste aanwinst is OMA's 150 meter hoge Dhaka Tower, gelegen in een nieuw commercieel district aan de rand van Tejgaon, dat ooit een industrieel centrum was maar nu de thuisbasis is van talloze lokale en multinationale bedrijven. Het project, dat in totaal 180.000 vierkante meter kantoorruimte biedt, werd geleid door OMA Partner Iyad Alsaka en ontwikkeld door de in Dhaka gevestigde vastgoedontwikkelaar Shanta Holdings.

De toren bestaat uit eenvoudige geëxtrudeerde, geabstraheerde vormen met twee driehoekige vloerplaten die verbonden zijn door een rechthoekige kern met panoramische liften die uitkijken over het meer. De configuratie zorgt voor weidse uitzichten en natuurlijk daglicht, geregeld door de oriëntatie van het gebouw en een gevel van gefrijnd glas.

Ondertussen is de basis piramidaal van vorm, waardoor hoge atria ontstaan met directe verbindingen naar aangelegde buitenruimten. De sokkel omvat een tentoonstellingsruimte met een maximale hoogte van 40 meter. Op de bovenste verdieping van het gebouw bevindt zich een restaurant met zitplaatsen binnen en buiten. Hieraan grenst een voor het publiek toegankelijk observatiedek met twee verdiepingen dat een weids uitzicht biedt over de metropool.

Winkel- en eetruimtes flankeren de driedubbelhoge lobby's, die tevens dienen als locatie voor banketdiners en presentaties. Een op maat gemaakt patroon geïnspireerd op het waterlandschap van Dhaka vormt de achtergrond van beide atriums.

OMA-partner Iyad Alsaka zei dat het ontwerp voor de Dhaka Tower is geïnspireerd door de geest van de bloeiende economie van Bangladesh. "De vorm drukt de aspiraties van een dynamische natie uit en maakt een gedurfd statement in de skyline van de stad." ■

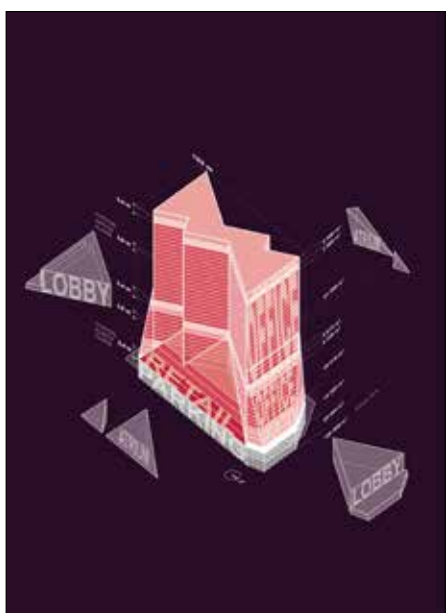

Een idyllisch Arcadia

Het huis 'Boederette' in Venray (NL), een ontwerp van Amunt Martenson + Rokokorelevanz speelt met de tegenstrijdige ideeën van landschap en natuur in onze cultuur. Een ecologisch begrip van het landschap, het technische perspectief en de industriële methoden van de moderne landbouw staan in contrast met het idee van een idyllisch Arcadia. Huis, tuin en perceel zijn ontworpen als deel van dit landschap.

Terwijl in de langgevelboerderij de woon- en werkruimten en de stal en schuur naast elkaar in één gebouw waren gesitueerd, hebben de architecten in Vanrey de woonruimten op een rij gezet langs een toegangsgang aan de zuidgevel. Ook de loodrechte positie van het woongebouw ten opzichte van de straat en het mansardedak ontleenden ze aan de typologie van de historische voorganger. Er werden echter aluminium panelen gebruikt voor het dak, dat oorspronkelijk bedekt was met stro, om een verwijzing te creëren naar de agrarische gebouwen in de omgeving. De overige materiaalkeuze is ook bedoeld om de tegenstelling tussen de romantiek van het plattelandleven en het geïndustrialiseerde landschap te onthullen.

Structureel is het gebouw een houtskeletbouwconstructie met een bruto vloeroppervlak van 198 vierkante meter op een betonnen plaat die iets boven het terrein uitsteekt. Op de begane grond zijn rondom grote ramen die een weids uitzicht op het landschap bieden. Ladders leiden naar de slaapkamers op de bovenverdieping, waar zich ook een werkruimte en een badkamer bevinden. Het ontwerp van de open ruimte, waarvoor de twee architecten Martenson en Merx ook verantwoordelijk zijn, zit ook vol verwijzingen naar het omringende landschap met een moestuin, een weideboomgaard en een vijver die lijkt op een zwembad. ■

Iconische Chipperfield-toren bereikt zijn finale hoogte

Traditionele meiboom geplaatst op Leuven's woonproject Hertog I. De woontoren van het Hertog I-project op de Hertogensite in Leuven, een project door David Chipperfield Architects i.s.m. Bureau Bouwtechniek, heeft zijn finale hoogte bereikt. Om dat te vieren plaatsten de arbeiders zopas een traditionele meiboom op de 51 meter hoge en dertien verdiepingen tellende toren. Daarmee is de ruwbouwfase voltooid. In het voorjaar van 2024 ontvangt de woontoren dan zijn eerste bewoners.

Waar vroeger het Sint-Pietersziekenhuis stond, hertekent een slanke en minder hoge woontoren Hertog I de Leuvense skyline. De toren telt 25 appartementen met bovenaan een penthouse. Aansluitend komen er nog eens 9 stadswoningen en een gebouw met 6 appartementen.

In aanwezigheid van schepen van ruimtelijke ordening Carl Devlies (cd&v) en de projectpartners plaatste ontwikkelaar Resiterra naar aloude bouwvakkertraditie zopas een meiboom op de bovenste verdieping van Hertog I. De meiboomviering markeert het einde van de ruwbouwfase en wil een voorspoedig verloop van het verdere bouwproces garanderen. Die ruwbouwfase startte in mei 2021 en in april 2022 is de kelderstructuur met 2 ondergrondse verdiepingen gefinaliseerd. Sindsdien kwam er ongeveer elke maand één extra verdieping bij.

Eerste Chipperfield in Vlaams-Brabant

Hertog I komt van de tekentafel van het wereldvermaarde architectenbureau David Chipperfield Architects i.s.m. Bureau Bouwtechniek. Voor de gerenommeerde architect is het nog maar het vijfde gebouw in ons land dat hij ontwerpt en het eerste met zijn wereldvermaarde signatuur in Vlaams-Brabant. In maart won de geridderde Brit nog de Pritzker Prize, één van de belangrijkste internationale architectuurprijzen.

“Het is een spannend moment om de woontoren zijn volle hoogte te zien bereiken en zijn plaats in te nemen in de Leuvense skyline. Gezien zijn centrale ligging binnen het masterplan zal Hertog I een symbool worden van deze nieuwe wijk. Terwijl het gebouw inspeelt op het park, definiëren de herenhuizen een nieuwe straat die parallel loopt aan de historische stadsmuur. Samen

vormen deze twee elementen een samenhangend geheel dat zal bijdragen aan de ontsluiting van de site en de re-integratie ervan in de omringende stad”. - David Chipperfield Architecten Londen

Het totaalproject voorziet nieuwe wandelpaden en brugjes, een ruime fietsenstalling voor 88 fietsen en groene rustpunten in de omgeving. Naast de woonunits – voornamelijk twee- en drieslaapkamerappartementen – komt er op grondniveau een grote inkomhal en een fitnessruimte voor de bewoners. In de foyer aan de inkomhal wordt ook een box voor de levering van pakketjes geïnstalleerd. Onder de nieuwe appartementen komt een ondergrondse parking van twee verdiepingen, goed voor in totaal 48 parkeerplaatsen. Op die manier wil Resiterra alle auto's van de bewoners uit het straatbeeld houden en de nieuwe stadswijk volledig autoluw maken.

Warmtenet

Ook deze woontoren wordt op het geothermisch net aangesloten, net zoals de andere gebouwen op de site. Zo'n netwerk gebruikt aardwarmte om de gebouwen en woningen te verwarmen. Om die aardwarmte uit de grond naar boven te halen, worden 300 boringen op de ganse site voorzien – waarvan de helft reeds geboord is - tot wel 150 meter diep. Het geothermisch netwerk zorgt voor verwarming en in de zomer voor verkoeling op een natuurlijke manier.

Intussen zijn ook alle woningen en appartementen verkocht. Tegen het voorjaar van 2024 zouden de eerste bewoners er kunnen intrekken. ■

Een stad in een stad

FVWW brengt Herentalse kunstencampus, stadsarchief en Politiezone Neteland onder één dak en creëert nieuwe stedelijke entiteit. Een goed geoliede machine met respect voor elk onderdeel.

In 2015 ging de stad Herentals via een Open Oproep op zoek naar een ontwerp voor de reconversie van een oud Belgacom-gebouw tot politicommissariaat, kunstencampus en stadsarchief. FVWW architecten kwam als winnaar uit de bus om met deze complexe ontwerp-oefening aan de slag te gaan. Acht jaar later is de stad een lichtbaken rijker dat zijn deuren opent voor alle Herentalsenaars. Frederic Vandoninck, partner bij FVWW: “Het is een heel democratisch gebouw geworden. Politiezone, leerkracht of archief-medewerker, alle gebruikers zijn gelijk.”

“FVWW bewijst hoe hedendaagse architectuur in een ouder stadsweefsel met succes kan verweven worden. Het ontwerp zorgt voor een opwaardering van een ganse buurt en tilt de stad visueel en ontegensprekelijk naar een hoger niveau. De creatieve invulling van het gebouw beantwoordt dan ook aan de hedendaagse vormvereisten en uitdagingen.” - Pascal Van Nueten, schepen van ruimtelijke ordening Stad Herentals.

Van gesloten kolos naar lichte, transparante machine

Voor de architecten was het voormalige Belgacom-gebouw een geschenk; hoge ver-

diepingen en talrijke glaspartijen. Maar het was ook een zware kolos met een façade uit beige natuursteen en een gesloten gelijkvloers dat amper connectie maakte met het leven op straat. Het was dus cruciaal om de voorgevel meer open en lichter te maken. De ritmering van de oorspronkelijke gevel trokken ze door om er vervolgens een nieuwe schil in aluminiumcomposiet en polycarbonaat over te trekken. De nieuwe gevel is energetisch zeer performant, voorzien van dikke isolatielagen, maar zeer licht in materialiteit.

“Het ontwerp van FVWW sluit nauw aan bij de identiteit van onze stad, ons streven naar duurzaamheid en innovatie en onze ambities voor stedelijke ontwikkeling. De architecten hebben op een opmerkelijke manier vorm gegeven aan een programma dat verschillende functies samenbrengt. Ondanks de zeer diverse functies straalt het gebouw harmonie uit en moedigt het multidisciplinair werken aan.” - Laurens Moubax, Sectormanager stadsontwikkeling van de Stad Herentals.

FVWW realiseerde een verbinding met het stadsweefsel door een publieke doorsteek toe te voegen, dwars door het gebouw. Aan de rechterkant bevindt zich het onthaal van

de politie, zeer zichtbaar en toegankelijk, aan de overkant heb je de kunstencampus. De twee dialogeren met elkaar via grote glaspartijen met diepe vensterbanken die als zitbank kunnen dienen. Niets in het ontwerp is dwingend, maar er is wel de suggestie van interactie via informele punten.

“Bedoeling van de binnenstraat is om het gebouw echt te verankeren in de stad.” - Wouter Willems, architect-zaakvoerder FVWW.

Weiterbauen

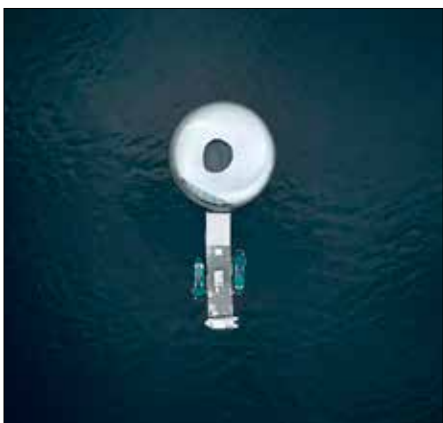
Voor een groot stuk bouwt FVWW verder op wat er al was; de robuuste constructie, het gevelritme en de ruimtelijke organisatie. De architecten haalden alle valse plafonds weg waardoor de betonstructuur weer zichtbaar werd, inclusief de betonreparaties. De sporen van het verouderingsproces maken het geheel levend. Wouter Willems: “Het is geen nieuw gebouw en dat verdoezelen we ook niet. Je zou kunnen zeggen dat we enkel het strikt noodzakelijke hebben gedaan. Alles wat overbodig was, hebben we weggelaten.” De interieurs hebben steeds een zachte achtergrond, ten dienste van het gebruik. Aan alles voel je dat de architectuur zich niet

opdringt. Of het nu om een zware akoestische of een gewone deur gaat, om een lambrisering of een akoestisch paneel, alles is uitgevoerd in hetzelfde materiaal. Het uniforme meubilair is opgetrokken in licht constructiehout waardoor de volumes niet te zwaar aanwezig zijn.

“Voor veel ontwerpbeslissingen vertrekken we vanuit de kwaliteit van de bestaande structuur. We omarmen wat er al is en bouwen daarop verder.” - Wouter Willems, architect-zaakvoerder FVWW.

Regelmaatregel

De kunstintegratie ‘Regelmaatregel’ op de voorgevel door kunstenaar Gert Robijns is een samentrekking van regel, regelmaat, maat en maatregel die zinspeelt op de ongebruikelijke combinatie van de activiteiten in het gebouw. Robijns: “De kunstencampus kent weinig regels en de politie is net bezig met regelgeving. Die twee komen mooi samen in het woord Regelmaatregel. Het creëert een verbinding tussen de verschillende gebruikers.” ■

Iris is een spectaculair nieuw restaurant in Noorwegen

Noorwegen is weer een spectaculair restaurant rijker. Overal in het land vind je restaurants op prachtige locaties, maar de ligging van Iris is echt uniek te noemen.

Restaurant Iris is namelijk gevestigd in een drijvend kunstwerk in het Hardangerfjord vlak bij het dorpje Rosendal. In het kunstwerk Salmon Eye zit naast het restaurant ook een bezoekerscentrum, waar je van alles kunt leren over de duurzame teelt van zalm in de regio. Deze is apart van het restaurant te bezoeken. De overtocht is met een van de twee elektrische pontjes (Malm en Melder). Kom je echter alleen voor het restaurant dan begint je avontuur elders.

Chef-kok Anika Madsen en haar team hebben namelijk een ervaring bedacht die ze Expedition Dining noemen. Daarom begin je het diner in het boothuis van de chef-kok op het eiland Snilstveitøy. Daar krijg je allereerst wat kleine hapjes. Vervolgens maak je de overtocht naar de Salmon Eye. Eenmaal op het kunstmatige eiland aangekomen, krijg je film te zien die gaat over de uitdagingen en bedreigingen voor het mondiale voedselsysteem, maar ook over ideeën en suggesties voor toekomstige innovaties, die ons dichterbij de oplossing ervan kunnen brengen.

Op het dak

Deze thema's lopen ook als een rode draad door het menu dat uit 18 gangen bestaat. Als het weer het toestaat, zal een van deze gangen op het dak van het restaurant geserveerd worden. Daar zal het gerecht ter plekke worden gegrilld op een open vuur. Alle gerechten zijn gebaseerd op de directe omgeving van het restaurant en zullen in de loop van de avond ook nog een aanvullend verhaal vertellen. Een diner bij Iris is namelijk niet zomaar een avond uit eten, maar een ervaring die alle zintuigen zal prikkelen.

Aan dit alles hangt natuurlijk wel een stevig prijskaartje. Uit eten in Noorwegen is sowieso een stuk duurder dan bij ons, maar wie zich niet laat afschrikken door de prijzen, zal een avond beleven die nooit meer vergeten zal worden. Dat is ook heel wat waard. De prijs voor de Iris Expedition Dining is 3200 nok per persoon (€278). Daar komt vervolgens nog een arrangement voor de drank bovenop. Het wijnarrangement is 2500 nok (€217) en voor een alcoholvrij arrangement betaal je 1500 nok (€130). ■

Het grootste kunstmuseum in de Scandinavische landen.

Het Nationaal Museum van Noorwegen, een ontwerp van Kleihues + Schuwerk, is een 'tempel van onze tijd'.

Het gebouw, gelegen naast het Nobel Vredescentrum aan de waterkant van de Noorse hoofdstad, heeft een totale oppervlakte van 54.600 vierkante meter en een collectie van meer dan 400.000 objecten. Daarmee is het het grootste kunstmuseum in de Scandinavische landen.

Het gebouw, dat officieel en voluit het Nationaal Museum voor Kunst, Architectuur en Design heet, is het resultaat van de samensmelting van de Nationale Galerie, het Museum voor Decoratieve Kunsten en Design, het Museum voor Hedendaagse Kunst en het Nationaal Architectuurmuseum in 2003.

Kleihues + Schuwerk werd speciaal opgericht om het museum te voltooien. De studio bestaat uit het in Berlijn gevestigde bureau Kleihues + Kleihues en het in Napels gevestigde gelijknamige bureau van architect Klaus Schuwerk, die als hoofdarchitect fungeerde.

Het ontwerp is gebaseerd op een voorstel van Schuwerk, dat via een internationale wedstrijd in 2010 werd geselecteerd. Centraal staat het concept om een monumentale tempelachtige structuur te creëren, afgewerkt met zogeheten tijdloze materialen. De L-vormige plattegrond, dat volledig is bekleed met Noorse leisteentegels, omsluit bestaande structuren op het terrein en creëert een centrale geplaveide binnenplaats die opgaat in de omliggende straten.

In totaal 86 zalen, verdeeld over twee verdiepingen, herbergen de permanente collecties van het museum. De zalen hebben lichte plafonds, houten vloeren en ramen die uitzicht bieden op de stad en op de interne beeldentuinen. Een café kijkt uit op de centrale binnenplaats, samen met een museumwinkel die is ondergebracht in een bestaand 19de-eeuws gebouw op het terrein. ■

Duurzame, biobased woonbuurt in Doetinchem (NL)

Het team van BAM Wonen, MIX architectuur en LAP Landscape & Urban Design heeft de tender van de gemeente Doetinchem en Sité Woondiensten voor de locatie Wijnbergen De Kwekerij gewonnen. Het winnende plan heet WeideWald en bestaat uit 41 koopwoningen en 32 huurwoningen in een bosrijk gebied. De duurzame en natuurinclusieve woningen worden gebouwd met biobased materialen. De start van de bouwwerkzaamheden is voorzien voor eind 2024.

In de groene woonbuurt WeideWald komen naast het water van de Kapperskolk 73 huur- en koopwoningen voor starters, gezinnen en senioren. De architectuur sluit met onder meer groendaken en houten gevelbekleding aan op de Achterhoekse bossen, het ‘Wald’, en de groene ‘Weide’.

“De uitvraag omschreef een zeer duurzaam plan met circulariteit, biobased materialen en behoud van het bestaande groen als hoofdaspecten. Oftewel: bouwen met respect voor de natuur. Het plan van BAM Wonen, MIX en LAP om voor een groot deel lokale biobased producten te gebruiken is door de jury als uitstekend beoordeeld. WeideWald sluit aan bij de ambitie van de gemeente om een voorbeeldproject te realiseren volgens Het Nieuwe Normaal: een nieuwe standaard voor haalbare en ambitieuze circulaire prestaties in de gebouwde omgeving”, aldus Nard Everdij, projectleider van de gemeente Doetinchem.

Houtbouw

WeideWald wordt gerealiseerd met Flow, het innovatieve houten woningconcept van BAM. Flow is de volgende stap in toekomstbestendig bouwen en bestaat uit duurzame, circulaire en betaalbare woningen. De

houten woningen worden off-site in eigen fabriek gebouwd met zorgvuldig geselecteerde materialen. Het slimme basiscasco met een flexibele trapkern geeft ruime ontwerp-vrijheid. De flexibiliteit qua indelingen en uitbreidingsopties biedt volop keuze voor de toekomstige bewoners.

Er is bewust gekozen voor de toepassing van biobased materialen. De kern van de woningen wordt gemaakt van cross laminated timber (CLT). Daken, wanden en vloeren worden gerealiseerd in houtskeletbouw. Het populierenhout voor de gevelbekleding komt uit Nederland. Het wordt thermisch gemodificeerd en voor de groene zijden op kleur gebracht met een biobased beits. De pergola, lamellen en carports zijn van onderhoudsvrij Europees Douglas.

Voor de woningisolatie is gekozen voor cellulose, een volledig circulair product gemaakt van krantenpapier. Op de hellende daken komt een combinatie van sedum en pv-panelen. En een geïntegreerd irrigatiesysteem dat kan worden gevoed vanuit een hemelwateropvang. De platte daken worden ingezaaid met een graskruidenmengsel of voorzien van pv-panelen. Aan de gevels worden schuil- en nestgelegenheden voor vogels, vleermuizen en insecten gemaakt.

Achterhoekse architectuur

WeideWald is ontworpen als een soort buitenplaats in Doetinchem. Voor de Achterhoekse kenmerkende bebouwing, zoals schuren en werktuigstallingen, is de inspiratie voor de architectuur. De woningen gaan met groen gekleurde, houten gevels op in de natuur en agrarische cultuur van de omgeving. De gevels die op het landschap zijn gericht, worden juist voorzien van blank hout en krijgen een open karakter. Verdiepingshoge vensters en aangebouwde pergola's versterken de connectie met het landschap. De pergola met lamellen zorgt verder voor privacy en architectonische zonwering. De jury waardeert dat de woningblokken spelen met het landschap en mooi verweven zijn met elkaar en dat de architectuur een zeer vriendelijke uitstraling heeft.

Zorgvuldige inpassing

Smalle en groene straatprofielen gefocust op langzaam verkeer zorgen voor een rustige en veilige leefomgeving. Door aan te sluiten op de bestaande wandelpaden en deze uit te breiden met wandelroute ‘Hen en Weerum’, komen bewoners en omwonenden langs de diverse interessante landschappelijke plekken in de buurt.

Het landschap in en rondom WeideWald wordt zo ingericht dat ontmoeting tussen de bewoners onderling maximaal gestimuleerd wordt. Mooie terrassen aan de boszijdes en tuinen aan de straatzijdes dragen bij aan het creëren van verbinding tussen bewoners en omwonenden onderling. ■

“ De flexibiliteit qua indelingen biedt volop keuze voor de toekomstige bewoners.

EQUITONE

Fibre cement facade materials

Cradle to Cradle[®]
gecertificeerd Brons

Pionier van circulaire
vezelcementmaterialen

Meer weten?
www.equitone.com

Alle EQUITONE
gevelmaterialen hebben
brandklasse A2-s1, d0.

Oplevering onderwijsgebouw Rotterdamse Business School door Paul de Ruiter Architects

Binnenkort opent aan de Kralingse Zoom in Rotterdam een nieuw bouwdeel van de Rotterdamse Business School (RBS). Het nieuwe, energieneutrale onderwijsgebouw met een oppervlakte van 14.000 m² is een ontwerp van Paul de Ruiter Architects. Met de oplevering ontstaat een gebouwencomplex van in totaal bijna 40.000 m², goed voor z'n 12.000 studenten, docenten en medewerkers.

“Voor Hogeschool Rotterdam ontwierpen wij een inspirerende en duurzame onderwijsomgeving, waar straks de economen en bedrijfskundigen van de toekomst worden opgeleid. Het duurzame gebouw is energieneutraal, flexibel en circulair. En kwam tot stand met studenten die in een klankbordgroep meedachten over hun ideale studieomgeving.

Het nieuwe gebouw van 14.000 m² wordt de thuisbasis van alle economische opleidingen die zijn ondergebracht in de Hogeschool Rotterdam Business School. Het gebouw sluit aan op het bestaande onderwijscomplex dat straks in totaal 35.000 m² groot is en ruimte biedt aan maar liefst 10.000 studenten. Het onderwijscomplex, waarvan Paul de Ruiter Architects in 2018 al een belangrijk onderdeel ontwierp, krijgt met de nieuwbouw onder andere meer studielandschappen en een nieuwe hoofdentree. Door de transparante plint, waar de mediatheek, de

incubatorzone met businesslobby en een grand café huizen, wordt dit straks het levendige hart van de campus.

In verbinding met de wereld

In het ontwerp staan openheid en verbinding centraal. Het gebouw valt op door een groot trapsgewijs oplopend glazen atrium met een robuuste houtconstructie aan de noordgevel en de monumentale hoofdentree.

De houten trappen liggen direct aan de glazen gevel van het atrium en verbinden de verschillende verdiepingen en studiepleinen van het gebouw. De wand van het atrium wordt gevormd door diverse transparante projectruimtes die, net als de trappen, een uitzicht bieden op campus. Omgekeerd geeft de transparante gevel vanaf de campus vrij zicht op de beweging en uiteenlopende activiteiten die zich in het gebouw afspelen. Het transparante karakter van het gebouw

haalt de buitenwereld binnen en brengt de binnenwereld naar buiten.

De wens van de student als basis voor het ideale onderwijsgebouw

Studenten zijn straks de grootste groep gebruikers van het gebouw. Daarom organiseerden we een workshop met studenten van de hogeschool, waarin zij hun visie op de ideale onderwijsomgeving konden toelichten.

Omdat ze veel tijd op school doorbrengen, bleken de studenten vooral behoefte te hebben aan een gevarieerd aanbod van ruimtes binnen één gebouw; om te studeren in stilte of met anderen maar ook om te ontspannen. Deze wens is terug te vinden in de diversiteit aan flexibele werkplekken en publieke ruimtes die lijken op de publieke plekken in een grote openbare bibliotheek. De ontmoetingsruimtes zijn te typeren als werkcafé of de lobby van een hotel en de plekken voor ontspanning voelen aan als een huiskamer. Er is dus genoeg ruimte voor informele kennisuitwisseling, interactie en ontspanning maar er zijn ook afgeschermd rustige studieplekken om geconcentreerd te kunnen werken.

Een toekomstbestendige basis voor flexibel gebruik

Het onderwijs is veel veranderd de afgelopen twintig jaar, en als er één ding vast staat, is

dat het de komende twintig jaar nog veel zal blijven veranderen. Denk aan: nieuwe technieken, ontwikkeling in onderwijsconcepten, en de veranderingen in studentenaantallen van studierichtingen. Om hierop in te kunnen spelen hebben we het uiterst duurzame onderwijsgebouw zo ontworpen dat de verschillende ruimtes van het gebouw flexibel in te delen zijn. Daarnaast sluiten de verdiepingen van de nieuwbouw via loopbruggen aan op alle verdiepingen van de andere gebouwen op de campus. De komende decennia zijn er genoeg mogelijkheden binnen het gebouw om in te spelen op veranderingen in het onderwijs.

Duurzaam en gezond

De onderdelen die niet flexibel zijn, zoals de draagconstructie en de gevel, zijn gemaakt van circulaire, robuuste en onderhoudsvrije materialen. Het nieuwe gebouw van Hogeschool Rotterdam wordt ook energieneutraal. De compacte bouwvorm, hoogwaardige isolatie en op bezetting gestuurde installaties verminderen het energieverlies. De nodige energie wordt opgewekt door onder andere zonnecellen op het dak. Ter bevordering van welzijn en gezondheid is veel aandacht besteed aan de aanvoer van verse lucht, een aangename ruimte-akoestiek en goed gemonitorde en geregelde temperatuurcondities. Ook een maximale hoeveelheid daglicht is belangrijk voor een gezond binnenklimaat. Zo kan via het dak van atrium en de glazen gevel daglicht gecontroleerd binnenvallen.” ■

“ Het transparante karakter van het gebouw haalt de buitenwereld binnen.

Vernieuwing drieklimatenkas Hortus Botanicus Amsterdam kan van start

De omgevingsvergunning voor de Dieklimatenkas van de Hortus Botanicus Amsterdam is verleend. Daarmee komt de vernieuwing van de iconische kas weer een stap dichterbij. Architectenbureau ZJA was in 1993 de ontwerper van de kas, en tekende nu ook het vernieuwde, duurzame ontwerp. Ontwerp en inrichting van het interieur is van de hand van BOOM Landscape en bureau Designwolf. ABT is wederom verantwoordelijk voor de constructie.

Kay Oosterman (architect -partner ZJA): “Het nieuwe ontwerp van ZJA draagt de duurzame vernieuwing zichtbaar uit, terwijl het silhouet van de kas herkenbaar blijft. De bestaande karakteristieke hoofdconstructie, die zo beeldbepalend is voor de Hortus, blijft behouden. Ook het kenmerkende ritme en de verfijning van de bestaande gevel met witte belijning komen weer terug in ons nieuwe ontwerp. Het enkelglas in de gevel wordt vervangen door isolerend dubbelglas en het dak voorzien van lichtgewicht isolerende luchtkussens. Tot slot zullen door de herinrichting en de nieuwe klimaatinstallaties de planten optimaal van het gebouw gaan profiteren.”

Vernieuwd en duurzaam icoon

De blikvanger van de Amsterdamse Hortus Botanicus is begin jaren 90 ontworpen door ZJA, als een eigentijdse constructie van staal en glas. Het werd een geliefde attractie voor bezoekers en Amsterdammers. Drie decennia later is de Drieklimatenkas toe aan een grootscheepse renovatie. Een urgentie die de Hortus aangrijpt om de kas duurzaam te vernieuwen. Het wordt de eerste gasloze publieksskas van Nederland. En bovendien de enige plek waar het belang van plantenbiodiversiteit en de relatie met klimaat wordt verteld. Met alle duurzame aanpassingen, het behoud van de kenmerkende elementen en een optimale leefomgeving voor de plantencollectie zal de vernieuwde

Drieklimatenkas van de Hortus helemaal klaar zijn voor de toekomst.

Het verhaal van de biodiversiteit

Nu de biodiversiteit zo onder druk staat, wordt voor de Hortus het vertellen van het verhaal van de biodiversiteit steeds belangrijker. “Als we met onze missie willen dat bezoekers anders gaan handelen, namelijk met zorg voor de natuur, dan moeten we uiteraard ook zelf laten zien dat dat mogelijk is”, zegt directeur van de Hortus Carlien Blok. De kas krijgt niet alleen isolerende daken, dubbelglas, een opslag voor hergebruik van (regen)water en slimme, energiezuinige klimaatsystemen, ook de inrichting gaat op de schop. Behalve een nieuwe Kaapse ruimte, het vernieuwde tropische kasdeel en het woestijndeel, komt er ook extra tentoonstellingsruimte om op wereldschaal het verhaal van biodiversiteit en de relatie met klimaat uit te leggen.

Opening in 2025

Met het ontvangen van de omgevingsvergunning kan de Hortus nu de laatste fase ingaan; de daadwerkelijke verbouwing. De huidige kas zal eind februari 2024 sluiten voor de verbouwing en weer opengaan in 2025; het jaar waarin Amsterdam haar 750-jarig bestaan viert. ■

Parley recyclet Christo en Jeanne-Claude's L'Arc de Triomphe 'Wrapped'

Het beroemdste kunstwerk van 2021 was waarschijnlijk L'Arc de Triomphe, Wrapped van Christo en Jeanne-Claude. Nu twee jaar na dato is Parley for the Oceans aan de slag gegaan om de gebruikte materialen op duurzame wijze een nieuwe bestemming te geven.

Grootschalige projecten als bijvoorbeeld het inpakken van de Arc de Triomphe krijgen vaak (terechte) kritiek over het gebruik van heel veel materiaal voor een slechts korte periode. In dit geval gaat die kritiek niet op, want alle materialen zullen op duurzame wijze worden hergebruikt. Ze zullen worden gebruikt als tenten en zonnedoeken tijdens de Olympische Spelen van 2024 in Parijs en andere evenementen in de stad.

Polypropyleen

Voor het kunstwerk van Christo en Jeanne-Claude is maar liefst 25.000 vierkante meter glimmende stof en 7.000 aan rood touw gebruikt. Beiden zijn gemaakt van polypropyleen (of polypropeen). Daar is door het kunstenaarsduo bewust voor gekozen, omdat dit materiaal redelijk eenvoudig te hergebruiken is. Voor dit traject is Parley for the Oceans aangehaakt. Zij hebben uitgebreide ervaring met het verwerken van kunststoffen tot iets nieuws.

Vladimir Yavachev, die het project rondom het inpakken van de Arc de Triomphe heeft geleid zegt het volgende over het recycletraject: “Een constante inzet van Christo en Jeanne-Claude was het hergebruiken, upcyclen en recycelen van alle materialen die in

hun projecten worden gebruikt. Ik kan niets passender bedenken dan het recycelen van dit kunstwerk voor toekomstig gebruik in Parijs, een stad die zo invloedrijk is op de levens en het werk van Christo en Jeanne-Claude” Bij het inpakken is ook voor een klein deel hout en metaal gebruikt. Dit is inmiddels al hergebruikt door de organisatie Les Charpentiers de Paris en de bedrijven ArcelorMittal en Derichebourg Environnement.

Cyrill Gutsch, oprichter en CEO van Parley for the Oceans: “Toen ik L'Arc de Triomphe van Christo en Jeanne-Claude, twee jaar geleden in Parijs verpakt, bezocht, zag ik een vlag van rebellie. Een bemoediging dat ogenschijnlijk onmogelijke ideeën werkelijkheid kunnen worden, als we ze nastreven zonder te buigen, zonder op te geven en door positief en optimistisch te blijven. De touwen en de stof van het kunstwerk getuigen van de ware superkracht die wij mensen bezitten: verbeelding. We zullen tentconstructies maken die zijn ontworpen om mensenlevens te beschermen tegen gevaarlijke hittegolven. En om ons hart en onze geest een boost te geven voor de epische uitdaging die voor ons ligt. Ik weet het zeker: samen kunnen we een nieuwe economie creëren waarin schadelijke, giftige en uitbuitende bedrijfspraktijken tot het verleden behoren.” ■

Zeven gebouwen, zeven kleuren

De bouwplaats van Nieuw Bergen in Eindhoven(NL) gonst sinds het voorjaar al van de voorbereidingen. Samen met alle toekomstige bewoners is eind september de officiële start van de bouw gevierd. Dit gebeurde door een unieke prisma steen te leggen. Nieuw Bergen is ontworpen door MVRDV voor SDK Vastgoed (VolkerWessels).

Betrokkenen, toekomstige bewoners en aannemer Stam + De Koning Bouw (tevens VolkerWessels) waren getuigen van de symbolische steen die werd bevestigd aan de gevel van het transformatiegebouw Jaune aan de Deken van Somerenstraat. Royale lichtinval speelt een grote rol in Nieuw Bergen; de schuine daken geven de zon alle ruimte. Daarom heeft de eerste steen een uniek glazen 'prisma' in zich. Wanneer de zon tegen het prisma schijnt, verschijnen de prisma kleuren waar de zeven gebouwen van Nieuw Bergen naar vernoemd zijn.

Stadsdeel Eindhoven

Nieuw Bergen wordt een stadsdeel voor heel Eindhoven. Een plek die verbindt en waar verschillende generaties in een warme en veilige sfeer wonen, werken en elkaar ontmoeten. Monique Esselbrugge is wethouder Binnenstad en weet: "Eindhoven groeit en blijft dat de komende tijd doen. SDK

Vastgoed geeft met de gebiedsontwikkeling Nieuw Bergen perfect invulling aan de ambities die we als stad hebben; klimaatadaptief, toegankelijk voor alle type bewoners, auto-luw en onderscheidend in Design.

Ik ben dan ook heel blij dat SDK Vastgoed samen met aannemer Stam + De Koning Bouw nu kan starten met de bouw van Nieuw Bergen. Een iconisch project met een groene vibe, dat echt iets toevoegt aan de skyline van Eindhoven. In het hart van onze binnenstad, maar tegelijk ook onderdeel van een hechte buurt", aldus.

Inmiddels zijn de eerste contouren van de renovatie en de toekomstige ondergrondse parkeergarage al zichtbaar. Het grondwerk is verzet, de drie kranen zijn geplaatst en nog veel belangrijker: alles ligt op schema. Aannemer Stam + De Koning Bouw ziet met veel vertrouwen de verdere opbouw tegemoet. Medio 2026 wordt Nieuw Bergen volledig opgeleverd.

Ontwerp

Het ontwerp is van het architectenbureau MVRDV en omhelst zeven gebouwen die vernoemd zijn naar zeven kleuren van de regenboog. Indigo valt op als de hoogste van de collectie, terwijl Orange de 48 sociale woningen in de wijk herbergt. Bleu, Jaune en Vert zijn allemaal transformaties van bestaande gebouwen, waarbij de laatste twee historische 20e-eeuwse gebouwen transformeren die op verschillende tijdstippen allebei als politiebureau dienden.

Deze getransformeerde projecten geven het project een gradatie in schaal, waarbij de historische architectuur ervoor zorgt dat Nieuw Bergen netjes in het aangrenzende winkelgebied past, terwijl de nieuwe gebouwen daarachter geleidelijk aan in omvang toenemen. Door een aanpak van hergebruik te combineren met groene daken en duurzame energieopwekking wil Nieuw Bergen

ook een lichtend voorbeeld zijn van duurzame verdichting. Een verlichting waarbij zowel de ingebedde koolstof die nodig is om het gebied te ontwikkelen wordt vermindert als de koolstofuitstoot die gepaard gaat met de exploitatie van de gebouwen wordt geminimaliseerd.

"De binnenstad van Eindhoven is een gewilde plek om te wonen. Hoogstedelijke dichtheid was dus nodig, maar we wilden wel gebouwen met karakter, geen standaard woontorens. Dat was één van de redenen om te kiezen voor afsnijdingen. Dit gebeurde door bij elk gebouw een denkbeeldig vlak van 45 graden te nemen vanaf de omliggende bebouwing, daardoor verschillen alle zeven gebouwen in hoogte en vorm. Het voordeel van afsnijdingen is ook het maximale daglicht in elke appartement en op straatniveau, iets wat natuurlijk bijzonder aantrekkelijk is voor aanstaande bewoners", aldus Jacob van Rijs – medeoprichter van MVRDV. ■

Massieve muren

Ontwerpbureau Zyme Studios ontwierp een prachtige woning genaamd Oscillation. Dit unieke huis gaat bijzonder fraai op in het rotsachtige woestijnlandschap van Yucca Valley, Californië.

Zyme Studios is een full-service ontwerpbureau uit Los Angeles en werd opgericht in 2015. Het is gespecialiseerd in op maat gemaakte een- en meergezinswoningen en kleine commerciële gebouwen. Hun ontwerpbenadering neigt vaak naar het metafysische, boven het waarneembare uitgaand, en dient reacties op te roepen. Dat kan ook gezegd worden over hun project Oscillation. Het huis, een door de mens bedachte zware massa, gaat helemaal op in de omgeving van natuurlijke rotsformaties. Het geheel is onbeduidend qua schaal, waardoor de betekenis van het woestijnlandschap extra vorm krijgt.

Verzachtende elementen

Door gebruik te maken van een geforceerd perspectief, met zowel leegte als vorm, wordt de bewoner door een kunstmatige kloof geleid die is ontworpen om spanning op te bouwen. Pas daarna wordt de toegang tot het huis vrijgegeven. Bij binnenkomst zie je vervolgens een ruimte die door verscheidene openingen wordt vormgege-

ven. Hierdoor is er van meerdere kanten uitzicht op de omgeving en kan de woning tegelijkertijd doorluchten. Hoewel de buitenkant anders doet vermoeden, wordt het huis van binnen dus niet bepaald als een rotspar-tij ervaren. Door de openingen is juist een bepaalde zachtheid gecreëerd.

Opgaan in de omgeving

De diepe overhangen en massieve muren bootsen het visuele en fysieke gewicht na van de rotsblokken die het 3000 vierkan-te meter grote huis omringen. Tegelijkertijd zorgen ze voor schaduw en thermische ver-warming en koeling. De bouwvorm neemt een deel van de heuvel in beslag en heeft zich als het ware tussen de rotsen genesteld. Binnen zijn vier slaapkamers en vijf badka-mers te vinden.

Het belang van de driehoekige vorm

De natuurlijke kenmerken van de locatie krij-gen door de driehoekige vorm van het huis

extra aandacht. Daarnaast heeft de vorm van een driehoek ook te maken met een duur-zame ontwerpbenadering. Over elke zijde van de woning is goed nagedacht. Het wes-ten, de grootste en meest zichtbare muur, ligt beschut achter hoge rotsblokken, waar-door de hete wind de hele dag wordt geblok-keerd. In het noordoosten zorgen massie-ve muren voor thermische massa, waarbij wordt geprofitteerd van de extreme tempera-tuurschommelingen gedurende de dag. Het woestijnklimaat zorgt voor passieve koeling

's nachts. En op het oosten zorgt het zwem-bad voor een verdampingskoelingseffect op de binnenplaats, versterkt door de dwars-ventilatie via bedienbare ramen aan de oost-gevel van het huis. Tot slot biedt de vorm van het huis een prachtig uitzicht op het land-schap vanuit de slaapkamers en gemeen-schappelijke ruimtes. ■

“ Het huis gaat helemaal op in de omgeving van natuurlijke rotsformaties.

Maison Hannon - Intimistische art nouveau

Op 1 juni 2023 zwaaiden de deuren van het Maison Hannon in Sint-Gillis open. De art-nouveauwoning in deze Brusselse deelgemeente was tot nu toe slechts bekend bij kenners. Een bedachtzame restauratie en een fijnzinnige museale invulling laten dit pareltje opnieuw schitteren.

Het Maison Hannon is een van de meesterwerken van de art nouveau in Brussel. Het verenigt de Belgische art nouveau met de Franse art nouveau in een symbolistisch en dromerig universum. Gebouwd op de hoek van de Brugmannlaan en de Jonctionlaan in Sint-Gillis, werd het in 1902 door het echtpaar Hannon, waarvan het de naam draagt, Marie en Edouard, besteld bij hun bevriende architect Jules Brunfaut.

Edouard en Marie Hannon

Édouard Hannon (1853-1931) was een ingenieur die op drieëntwintigjarige leeftijd door de Solvay-groep werd aangenomen en naar Dombasle, in de buitenwijken van Nancy (Lotharingen, Frankrijk), de eerste fabriek in het buitenland, werd gestuurd. Hij werd beschouwd als een van de meest efficiënte managers van de groep, maar zijn gevoeligheid voor sociale kwesties weerhield hem er niet van kritisch te staan tegenover de hiërarchie. In 1879 trouwde hij in Dombasle met Marie Debard (1857-1926), om in 1883 terug te keren naar het hoofdkantoor in Elsene, waar hij de wereldproductie van de groep hervormde, wat hem de gelegenheid gaf om in Europa, Rusland en de Verenigde Staten te reizen en fotografisch werk te verrichten. In 1907 benoemden Alfred en Ernest Solvay hem tot Chief Executive Officer, de enige persoon die deze functie bekleedde en geen familielid was.

Tegenwoordig wordt de naam Hannon geassocieerd met het bedrijf en met fotografie. Edouard Hannon probeerde inderdaad het picturalisme, waarvan hij in België de voorloper was, uit. Hij nam deel aan de oprichting van de Belgische Vereniging voor

Fotografie, die zich inzette om dit medium tot kunst te verheffen, en in 1894 won hij de gouden medaille op de eerste Parijs-Club-tentoonstelling in Parijs. Als belangrijkste Belgische figuur van de beweging geeft zijn werk blijk van een grote technische beheersing en een soms sociologische en soms documentaire kijk op de onderwerpen die hij tijdens zijn reizen fotografeerde. Sociaal realisme en oude architectuur vermengen zich met industriële landschappen en sublimaties van de natuur.

Portrettenhuis

Enthousiast vroegen ze hun vriend Jules Brunfaut (1852-1942) zich te laten inspireren door de huizen van Victor Horta (persoonlijk huis, hotels Tassel en Wessinger), Ernest Blérot (persoonlijk huis, vernield) en Octave Van Rysselbeghe en Henry Van de Velde (hotel Otlet) om een uniek werk te creëren. Jules Brunfaut, onbekend met de Nouveau stijl, bereikte een meesterzet door de Beaux-Arts-stijl te combineren met moderniteit, Art Nouveau.

De serre, geheel van metaal, loopt letterlijk over in de straat en onderscheidt het huis. Bovendien plaatste de architect, gewend aan de oefening, op de hoek van de twee lanen een bas-reliëf van de beeldhouwer Victor Rousseau (1865-1954), een allegorie van de tijd die bij zonsondergang wordt opgehangen.

Dit werk is de symbolistische sleutel tot het begrijpen van de filosofie van het interieur, volledig ingericht - een echte uitzondering - door de inrichtingen van Émile Gallé (kroonluchters en meubilair), bevolkt door

hedendaagse werken van James Ensor, Victor Rousseau of Émile Claus. De enorme fresco's van Paul Baudouin (1844-1931), een leerling van de Fransman Puvis de Chavannes, hangen als wandtapijten in het trappenhuis en de ontvangstruimte. Allegorieën over de volwassenheid van het paar worden afgebeeld in een antiek decorum, terwijl marmer en mozaïeken van grote verscheidenheid daarop inspielen. Kortom, Belgische en Franse smaken, de smaken van Edward en Marie, worden hier gecombineerd. In die zin kunnen we spreken van een portrettenhuis.

Hotel of Maison Hannon?

De naam "Hotel Hannon" verscheen ten tijde van de indeling van de plaats, waarschijnlijk om het gebouw zijn letters van adel (herenhuis) te geven in een tijd waarin de art nouveau stijl werd afgeschreven. Bovendien voldoet het gebouw vanuit architectonisch oogpunt aan geen enkel criterium: geen koetspoort of vestibule om auto's door te laten, geen dienstrap voor bedienden, half ingegraven keukens, vrij smalle gevelbreedte...

Omwille van de nauwkeurigheid, maar ook om de plaats een meer menselijke dimensie te geven, besloten wij de plaats "Maison Hannon" te noemen, in alle talen.

Na Édouard en Marie

Toen de dochter van het echtpaar Hannon in 1965 overleed, besloot de familie het pand, dat onderhevig was aan diefstal, schade en vernieling, te verkopen. In 1972 trok Marie Van Mulders-Brunfaut, doch-

ter van Jules Brunfaut, aan de bel bij de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen en in 1976 werd besloten de gevels en het dak te klasseren om de bouw van een flatgebouw te voorkomen.

Ondertussen was de art nouveau een object van aandacht geworden en werd het gebouw bij talrijke gelegenheden bezocht. In 1979 kocht de gemeente Sint-Gillis het pand, met de bedoeling het gebouw te behouden op een moment dat de vervallen staat ervan veel aandacht kreeg in de pers.

In 1983 werd het interieur geklasseerd en werd een uitgebreide renovatiecampagne ondernomen na de ontdekking van merula. Het doel: redden wat behouden kon worden en tegelijkertijd de plaats moderniseren om de Contretype-galerie te installeren. De Espace Photographique Contretype werd op 21 september 1988 met veel luister ingehuldigd door Charles Picqué. Onder impuls van de directeur van Contretype, Jean-Louis Godefroid, organiseert deze plek talrijke tentoonstellingen en zet zich actief in voor de promotie van het werk van Edouard Hannon en het gebouw. Helaas werd de plek in 2014 verlaten zonder nieuwe invulling. Vervolgens werd een nieuwe restauratiecampagne ondernomen door de gemeente en het bureau Origin, om het zwaar aangetaste fresco in het trappenhuis te redden en de mozaïeken, de ramen en de serre te herstellen. In 2019 werd op initiatief van de gemeente en het gewest de vzw Maison Hannon opgericht om het gebouw samen met het Horta Museum als museum open te stellen en de restauratie voort te zetten. ■

Fiscale hervorming kan installatie van warmtepompen boosten

De publicatie van de resultaten van zijn nieuwste Nationaal Verwarmingsonderzoek vormde voor producent van warmtepompen Daikin de aanleiding om in zijn Experience Center in Wavre een panelgesprek te organiseren. Daarin blikten vier specialisten vooruit op mogelijke ontwikkelingen in de nabije toekomst.

In de bevraging, die de hoofdbrok vormde van dit verwarmingsonderzoek, gaven zes op de tien Belgen aan dat ze denken dat de overgang naar hernieuwbare energie nog gaat versnellen. De enquête maakte ook duidelijk dat bewustmaking en begeleiding vanuit de overheid, de sector zelf en door de media nodig zijn voor een voor duurzame energietransitie. "Vlaanderen investeert al in energiehuizen en energiecoaches. We moeten die begeleiders goed opleiden en tijdig evalueren, om waar nodig te kunnen bijsturen. Want heel wat mensen weten nog niet dat hun woning effectief warmtepompklaar is en naar het einde van de levensduur van hun ketel een installateur kunnen vragen om een warmtepomp te installeren," onderstreepte Luc De Smet, directeur strategie & innovatie bij Daikin.

foto: Daikin

foto: Daikin

De panelleden gaven aan dat de overheid ook extra beleidsmatige stappen moet zetten om de energietransitie te stimuleren. "Zo wordt in het huidige fiscale kader het gebruik van elektriciteit veel zwaarder belast dan dit van aardgas. Een ommekeer in dit beleid kan eindverbruikers sneller over de streep trekken om een warmtepomp te installeren in plaats van te kiezen voor traditioneel aardgas," merkte Vincent Vancaeyzeele op, technologie- en innovatiemanager bij sectororganisatie Techlink. Die switch, in combinatie met de toenemende groene elektriciteitsproductie in eigen land en op eigen zee, maakt België ook veel minder afhankelijk van het buitenland en van de internationale politiek.

Niet louter financiële motieven

Maar financiële motieven geven, samen met uitstraling, nog altijd de doorslag bij investeringen in de woning.

"Hoewel de onderzoeksresultaten laten zien dat veel Belgen niet altijd hun energieverbruik voor verwarming kennen, zegt toch 59% te willen investeren om hun woning energieperformant te maken en houden. De energetische renovatie staat wel pas op de derde plaats, na de keuken en de badkamer, ondanks het feit dat een warmtepompinstallatie minder kost dan een keuken- of badkamerrenovatie," stelde Luc De Smet.

Klimaat 2035

"De verbruiksdata van onze klanten liggen grotendeels in lijn met de resultaten van de enquête," gaf Tom Defruyt mee, innovatiemanager bij energieleverancier Eneco. "Grofweg de helft van onze klanten heeft een gasverbruik voor verwarming van minder dan 15.000 kWh. De opdeling tussen gasverbruik voor verwarming en die voor warm water en koken is niet onbelangrijk, onze klanten met een digitale meter kunnen dit sinds kort opvolgen in een app. De warmtevraag goed inschatten is een belangrijke eerste stap in de omschakeling naar een warmtepomp. De switch naar warmtepompen is noodzakelijk om de klimaatdoelstellingen te halen."

"De meeste mensen die hoofdzakelijk op gas verwarmen geven aan dat ze niet weten hoeveel energie ze verbruiken voor verwarming," nuanceerde Sam Hamels, energie-onderzoeker verbonden aan Universiteit Gent. "We moeten wel altijd voorzichtig zijn met zelf-gerapporteerde gegevens. De werkelijke verbruiken liggen volgens mij een beetje hoger."

Tekst: Koen Mortelmans

PaveGrid, de nieuwe polyvalente stabilisatieplaat voor klinkers, grind of gras!

De verplichting om berijdbare oppervlakken waterdoorlaatbaar te maken is meer en meer aanwezig en noodzakelijk. Innovatieve oplossingen zijn essentieel als we dit eenvoudiger willen bereiken. De PaveGrid 60 laat toe om met dezelfde plaat zones te creëren met verschillende opvullingen.

Eén enkele plaat, één enkele plaatsing, oneindig veel mogelijkheden

Om berijdbare zones te onderscheiden wordt vaak gebruik gemaakt van verschillende soorten opvullingen. Dit draagt bij aan de esthetiek, het comfort en de veiligheid van de verschillende gebruikers. Zo kunnen bijvoorbeeld paden uitgevoerd worden in grind, parkeerplaatsen in gras, stoepen in betonklinkers, enz.

Tijdens een traditionele uitvoering zou dit vragen om verschillende funderingen te voorzien alsook boordstenen om de zones af te bakenen. Stel u de tijd- en kostenbesparingen voor indien er 1 fundering voor alle oppervlaktes voorzien kan worden zonder dat er boordstenen nodig zijn.

De PaveGrid kan opgevuld worden met klinkers, gras of grind

De mogelijkheden van opvulling zijn eindeloos

Het is nu mogelijk met de PaveGrid 60 die toelaat je verbeelding de vrije loop te laten. Met één enkele plaat kan u zoveel verschillende zones creëren als u wenst in gras, klinkers of grind. Zo wordt het bijvoorbeeld mogelijk om stoepen in klinkers te creëren binnen een grindzone, de breedte van parkeerplaatsen in gras af te bakenen met klinkers, een fietspad te voorzien in het midden van een parking in gras, enz. De mogelijkheden zijn eindeloos!

Robuust, duurzaam en ecologisch

De PaveGrid 60 is ontworpen om langdurig bestand te zijn tegen zwaar en intensief verkeer. Het laat toe om de lasten onder de wielen te verdelen. Dit biedt een grote stabiliteit in de loop van de tijd en vermijdt spoorvorming van de oppervlakken.

De PaveGrid laat toe om originele markeringen te maken

Het maakt het ecologisch gezien eenvoudiger om zelfdrainerende groene zones te creëren, met of zonder gras, waar regenwater op natuurlijke wijze in de grond kan terugkeren. Bovendien is het vervaardigd uit 100% gerecycleerd plastic en is het 100% recycleerbaar.

Wilt u meer weten over de PaveGrid, bezoek dan de website www.matgeco.be of neem contact op met een technisch adviseur van MatGeco.

MatGeco, al meer dan 30 jaar de Belgische specialist in gras- en grindplaten.

www.matgeco.be
067/41 16 10
info@matgeco.be

Clicwall-wandsystemen van Unilin Panels: snel, stijlvol en duurzaam

Vraag jij je af hoe je winkels tot 4 keer zo snel kan renoveren, een hotelketen kan omtoveren tot prachtige ruimtes waar gasten zich welkom voelen, of de volgende generaties werknemers kan laten uitblinken in duurzame kantoren? Of wil jij in de modulaire bouw tot wel 20% extra capaciteit genereren? Kies dan voor Clicwall-wandsystemen!

De perfecte combinatie van snelle plaatsing en techniciteit

Met het Clicwall modulair wandsysteem trek je in een mum van tijd voorzet- en scheidingswanden op. Dankzij het innovatieve klikprofiel kunnen de panelen snel en stofvrij worden geïnstalleerd. Omdat de panelen al zijn afgewerkt, kan de ruimte na de plaatsing onmiddellijk in gebruik worden genomen. Nooit meer schuren, plamuren en geen tijdsverlies meer met schilder- of behangwerken. Bovendien is Clicwall uitermate stoot- en vlekbestendig, waardoor jouw wanden ook op lange termijn hun kwaliteit behouden.

- 4 keer krasbestendiger dan geschilderde alternatieven
- Vuilafstotend en onderhoudsvriendelijk
- Antibacterieel

Grenzeloze mogelijkheden in design en materiaal

Van levendige unikleuren tot warme houtdesigns, steen- en textiellook. De mogelijkheden zijn eindeloos! Op zoek naar een totaaloplossing? Ontdek de Unilin Decorative Range. Van wanden tot deuren, kasten: alles is beschikbaar in volledige designmatch in melamine en HPL voor meubilair, deuren en kantenband zodat je interieur een harmonieus geheel vormt.

Duurzaam alternatief voor traditionele wandbekleding

Wist je dat Clicwall gemaakt is van 100% herwonnen hout? En dat is niet alles! Clicwall is volledig demonteerbaar, en kan dus na een eerste project tot 10 keer herplaatst worden. Daarna kan het zelfs nog worden gebruikt als grond-

stof voor het unieke MDF-recyclingprogramma van Unilin.

Clicwall Academy

Laat je verrassen door wat Clicwall jou te bieden heeft! Wil je er graag mee aan de slag maar zit je nog met vragen? Breng dan een (digitaal) bezoek aan de Clicwall Academy, dé plek waar inspiratie, techniek en expertise elkaar ontmoeten.

- Laat je inspireren door Green shadow, Master Oak en talloze andere designs.
- Ontdek hoe Clicwall brandbestendigheid en akoestische prestaties verbetert.
- Duik het duurzaamheidsverhaal van Clicwall.
- Ervaar zelf hoe je met Clicwall projecten sneller oplevert.

Boek nu je (digitaal) gesprek met onze Clicwall expert op <https://www.unilinpanels.com/clicwall-wall-system/academy>

UNILIN

Als architect kunt u helpen de gezondheid van werknemers te beschermen

Het belang van een veilige douche op kantoor?

Steeds meer medewerkers komen met de fiets naar het werk

Ondanks dat de fiets tegenwoordig meestal elektrisch ondersteund is, willen de medewerkers toch graag eerst even een douche pakken om fris aan het werk te beginnen. Echter, veel werkgevers staan er niet bij stil dat douchekranen voor op kantoor aan specifieke eisen moeten voldoen die niet te vergelijken zijn met de douche thuis. Hier is een belangrijke rol weggelegd voor u als architect omdat dit een directe impact kan hebben op de gezondheid van de werknemers.

Legionella

Douches in bedrijfsgebouwen kennen periodes waarin ze intensief worden gebruikt en periodes waarin ze niet worden gebruikt. Met name dit laatste is belangrijk voor de kwaliteit van het water. Als water te lang stil blijft staan in de leidingen, verhoogt de kans op legionella. En dit kan leiden tot een ernstige longinfectie.

Uitsluiten van risico's

Voor bedrijven is het belangrijk dat hun medewerkers niet door ziekte uitvallen. Dat kan door het adviseren en installeren van de juiste douchekranen. Door SCHELL-douches te gebruiken met een Bluetooth®-Module kunnen op een eenvoudige en goedkope manier de kranen worden beheerd en kunnen automatische spoelingen worden uitgevoerd.

Voor nieuwbouw kan ook geopteerd worden om direct het watermanagementsysteem van SCHELL te installeren. Daarmee is het nog eenvoudiger om de waterkwaliteit in het gebouw te beheren en kunnen zelfs op afstand stagnatiespoelingen worden uitgevoerd. Meer zekerheid over altijd de juiste waterkwaliteit bestaat niet.

SCHELL sanitair

Als specialist voor sanitaire ruimtes in bedrijfsgebouwen heeft SCHELL op dat gebied wereldwijd een uitstekende naam. Dankzij de moderne SCHELL-techniek is het risi-

co op de vorming van staafvormige bacteriën aanzienlijk verminderd.

SCHELL sanitair voor bedrijfsgebouwen biedt

- Hoge hygiënische standaards: niet enkel op het gebied van waterkwaliteit, maar ook door de gladde, afgeronde randen zijn ze eenvoudig te reinigen en vormen geen houvast voor vuil.
- Stevige materialen: de douches zijn bestand tegen het veeleisende gebruik en zijn vandalismebestendig.
- Waterbesparende technologieën: bij alle douches kunnen de looptijd en het debiet van het water comfortabel, eenvoudig en zuinig worden ingesteld?
- Aantrekkelijk design: de frontpanelen voldoen aan de hoge esthetische eisen.

Voor meer informatie kunt u hier de brochure over de Bluetooth®-Module of het watermanagementsysteem downloaden: <https://www.schell.eu/nl-be/service/downloads/brochures-folders/>

SCHELL

Vooruitziend (ver)bouwen

Vooruitziend (ver)bouwen, dat is zorgen dat je woning futureproof is. Dat die blijft passen bij de noden van de bewoner(s), doorheen verschillende levensfasen en -situaties. Veel mensen willen zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen. De trap is daarbij vaak een van de eerste obstakels. Daarom is investeren in een huislift een slimme investering voor een zorgeloze toekomst.

Zowel bij nieuw- of verbouwprojecten kunnen huisliften gemakkelijk geïntegreerd worden in het totaalconcept. De liften worden op maat gemaakt, waardoor ze steeds optimaal in de woning passen, of u nu kiest voor een compacte model of een ruimere personenlift voor rolstoelgebruikers.

“ Een huislift geeft een concrete meerwaarde aan een woning. We merken dan ook dat er steeds meer vraag naar is.”

De liften kunnen ingepast worden in bestaande schachten, of u kan kiezen voor een zelfdragende structuur. U hoeft geen liftput of machinekamer te voorzien. En wil u het geheel compact houden, dan kan dat ook. Een minimale beschikbare ruimte van 1 m² volstaat. Onze adviseurs werken graag met u samen voor de beste oplossing voor uw project.

Van dagelijks comfort tot luxe eye catcher, huisliften zijn er in alle afwerkingsgraden. U kan bijvoorbeeld kiezen

Comfortlift
Orona

“ Huisliften zijn er in alle maten en afwerkingsgraden. Er is een oplossing voor elk project.”

voor een afwerking met glas of met panelen (in de kleur van uw interieur zodat de lift naadloos opgaat in de ruimte). De verschillende opties aan draaideuren of schuifdeuren maken de liften helemaal af.

Laat u begeleiden en inspireren en maak een afspraak met onze adviseurs in onze showroom. We helpen u graag uw project te realiseren.

Comfortlift Orona
Mannebeekstraat 3
8790 Waregem
Tel +32 56 36 52 20
Email : sales@comfortlift.be
Website : www.comfortlift.be

Normcommissie circulaire economie

De NEN normcommissie zoekt organisaties die kennis van en belang hebben bij maatgevende normen die zich richten op de circulaire economie. In totaal werken er momenteel 96 landen samen aan de ontwikkeling van vijf normen voor de circulaire economie. NEN is hierbij de trekker van één van de vijf internationale werkgroepen die zich richt op het meten van circulariteit. Tevens organiseert NEN binnenkort een informatiebijeenkomst in Delft waarover later meer informatie volgt.

Op dit moment nemen onder andere het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat, ABN AMRO Bank, Philips en Ahrend deel aan de Nederlandse normcommissie circulaire economie. Organisaties zoals de World Business Council for Sustainable Development en de Ellen MacArthur Foundation zijn als liaison-partner internationaal nauw betrokken.

NEN consultant Nan van Oldenbeek geeft aan: “De bijdrage van Nederland aan deze nieuwe circulaire normen is enorm belangrijk. Gezien de klimaatcrisis en het grondstoffentekort hebben we een maatschappelijke en morele plicht om bij te dragen aan circulaire oplossingen.”

Hans Kröder (voorzitter van de werkgroep voor het meten van circulariteit) vult aan: “Het proces van meedenken en mee-ontwikkelen biedt private en publieke organisaties praktische inzichten voor hun beleid en implementatie van circulariteit”.

Welke normen worden ontwikkeld?

Van de vijf in ontwikkeling zijnde normen, vormen de volgende drie een basispakket.

In aanvulling op dit basispakket worden de volgende twee normen ontwikkeld:

- ISO 59014, een milieumanagement- en circulaire-economienorm: met onder andere principes en eisen om het terugwinnen van grondstoffen ('secondary materials') zo duurzaam mogelijk te doen.
- ISO 59040, een circulaire-economienorm: voor standaardisering van de uitwisseling van circulaire data van producten en diensten (Product Circularity Data Sheet).

De drie normen van het basispakket worden in februari 2024 gepubliceerd en de twee andere normen volgen eind van dat jaar.

Behoeft aan praktische handvatten

NEN-voorzitter normcommissie Dick Hortensius geeft aan “Nationaal, Europees en wereldwijd is er grote behoefte aan handvatten, randvoorwaarden en kaders om de transitie naar een circulaire economie concreet te maken. Daarbij gaat het om prak-

tische normen die zijn afgestemd met een zo breed mogelijk scala aan verschillende stakeholders.”

Het is daarom goed om te zien dat er momenteel al een groot aantal landen, internationale organisaties en technische commissies van ISO participeren. ■

“Lage stagiairsvergoeding besmet de hele sector”

Naar aanleiding van de verkiezingen van de Orde van Architecten, komt er kritiek op de veel te lage lonen van stagiaires-architecten. De Orde organiseert de twee jaar durende stages en legde de minimumlonen voor stagiaires vast, maar die bedragen werden nooit aangepast aan de welvaart waardoor jonge architecten zich te pletter moeten werken om rond te kunnen komen. Dat moet anders, vindt Netwerk Architecten Vlaanderen die de oorzaken aanwijst en drie oplossingen naar voor schuift. “Lage lonen voor stagiaires zijn het begin van een te lage verloning voor de hele sector”, zegt NAV-directeur Steven Lannoo.

Meer dan 50 werkuren per week

In De Standaard verscheen gisteren een opiniestuk van de jonge architect Enver Peeters. Hij laakt de lage verloning van stagiair-architecten, evenals het statuut van (schijn)zelfstandige dat hen bijna wordt verplicht. “Sinds de Europese Commissie in 2003 het door de Belgische Orde van Architecten opgestelde honorarium afschafte, is de concurrentiestrijd losgebarsten en dat leidde tot een race tot the bottom. Om die concurrentiestrijd te kunnen voeren zijn goedkope werkrachten nodig en die vinden architectenbureaus in stagiaires”, aldus Enver Peeters.

“Ondanks hun masterdiploma en een opleiding die minstens vijf jaar in beslag neemt, moeten veel stagiaires-architecten tijdens de eerste zes maanden van hun twee jaar durende stage tevreden zijn met een bruto uurloon van 13,92 euro. Na 18 maanden wordt dat verhoogd naar 22,32 euro, maar ook dat is nog steeds geen vetpot. We zien dat veel stagiaires-architecten veel uren kloppen om rond te komen – meer dan 50 uren per week is geen uitzondering - of zelfs moeten bijklossen”, beaamt NAV-directeur Steven Lannoo. Het minimumloon werd in 2008 vastgelegd door de Orde van Architecten en wordt strikt toegepast sinds 2014, maar kreeg, in tegenstelling tot andere lonen, nog nooit een welvaartsaanpassing. Volgens Steven Lannoo zijn de slecht betaalde stages het begin van een te lage verloning voor de hele sector waardoor veel architecten wegtrekken naar andere sectoren. “Dit wegwerken kan een enorme impact hebben op het ereloon van elke architect.”

Drie manieren om de verloning van stagiaires-architecten te verbeteren

Volgens NAV kan een billijkere vergoeding voor stagiair-architecten op diverse manieren worden gerealiseerd:

Structureel overleg tussen vertegenwoordigers van stagiaires en vertegenwoordigers van stagemeesters

Het minimumloon dat sinds 2014 wordt toegepast door de Orde van Architecten is sinds zijn ontstaan alleen maar geïndexeerd. Van een welvaartsaanpassing is geen sprake. Hierdoor wordt de kloof tussen wat een stagiair-architect verdient en andere lonen die wél een welvaartsaanpassing genieten elk jaar groter en groter. De oplossing schuilt in structureel overleg die wordt georganiseerd door de Orde van Architecten. Zo kan een aanpassing worden onderhandeld in plaats van doodgezwegen, zoals nu het geval is. Voor- en tegenstanders gaan niet met elkaar in gesprek waardoor alles blijft wat het al jaren is.

Een gezonde wedstrijdcultuur

Architecten scheuren hun broek aan slecht georganiseerde overheidsaanbestedingen. Uit onderzoek blijkt dat architectenbureaus die deelnemen aan wedstrijden hier jaarlijks 5 tot 15% van hun omzet aan spenderen met het risico op het einde van de rit geen enkele wedstrijd binnen te halen. “Dat is een collectieve welvaartsvernietiging die de rentabiliteit in de sector doet dalen en die eveneens de lage vergoeding van stagiaires in de hand werkt, want bureaus die aan veel wedstrijden deelnemen draaien vaak voor een groot deel op stagiaires”, zegt Steven Lannoo. NAV ijvert al jaren voor minder zware procedures en een biedverdoening van de opdrachtgevers voor het maken van een ontwerp.

Ondernemerschap bevorderen

Een vrije markt vraagt om ondernemerschap en professionalisering. Daarin ligt onder andere een taak weggelegd voor NAV die als beroepsvereniging tal van opleidingen inzake ondernemerschap aanbiedt, maar ook in het onderwijs dat toekomstige architecten moet klaarstomen voor de vrije markt waarin ze zullen terechtkomen. Zaken als prijszetting en kostenbepaling dienen basiskennis te zijn. Hogere inkomsten leiden tot betere verloning van stagiaires en bij uitbreiding van elke architect, of die nu het statuut van zelfstandige of bediende heeft. ■

Frustraties en bezorgdheden

Op donderdag 28 september verscheen in De Standaard een opiniestuk van een jonge architect waarin de lage vergoeding en de schijnzelfstandigheid bij stagiair-architecten aan de kaak wordt gesteld. De Orde van Architecten deelt de frustraties en bezorgdheden hierrond, maar is van mening dat de verantwoordelijkheid hiervoor moet worden gedragen door het volledige architectenkorps.

Op donderdag 28 september verscheen in De Standaard een opiniestuk van een jonge architect waarin de lage vergoeding en de schijnzelfstandigheid bij stagiair-architecten aan de kaak wordt gesteld. De Orde van Architecten deelt de frustraties en bezorgdheden hierrond, maar is van mening dat de verantwoordelijkheid hiervoor moet worden gedragen door het volledige architectenkorps.

Een misverstand dat de Orde de wereld wil uithelpen gaat over haar aanbeveling omtrent de minimum uurvergoedingen voor stagiairs die werken onder het statuut van zelfstandige. “Het is een wijdverspreid misverstand dat deze uurvergoedingen automatisch dienen gehanteerd te worden,” zegt Jan Melis, voorzitter van de Vlaamse Raad van de Orde van Architecten. “Het gaat hier weldegelijk over een minimum – zonder dit minimum zouden vergoedingen soms zelfs nóg lager liggen. Stagemeesters en stagiairs zijn volledig vrij om hogere uurvergoedingen overeen te komen. We constateren dat er heel wat stagemeester zijn die hun stagiairs een uurloon aanbieden dat beduidend hoger ligt dan onze minima”.

Durf te onderhandelen voor een correct ereloon

Maar jammer genoeg worden de provinciale raden tegelijk nog regelmatig geconfronteerd met stagemeesters die stageovereenkomsten voorleggen waarin minder dan de voorgeschreven minimumverloning is voorzien. Belangrijkste argumenten die hierbij worden aangehaald zijn de grote investeringen die moeten worden gedaan en de onvoldoende kennis en kunde van de afgestudeerden. Tegelijk worden die ondermaatse vergoedingen ook aanvaard door stagiair-architecten. Het gaat hier dus om een gedeelde verantwoordelijkheid: Orde – stagemeester – stagiair-architect.

“Jaarlijks organiseren we samen met Netwerk Architecten Vlaanderen een evenement voor laatstejaarsstudenten architectuur en eerstejaarsstagiairs waar we telkens de nadruk leggen: zorg er bij het opmaken van het stagecontract voor dat je correct wordt vergoed. Durf te onderhandelen,” zegt Jan Melis. “We willen tegelijk ook een oproep doen aan alle stagemeesters: zorgt ervoor dat uw stagiairs correct worden vergoed. Want stap je op een verkeerde manier in het beroep, dan heeft dit gevolgen voor je verdere carrière.”

Zelfstandige of bediende: een bewuste keuze

De vooropgestelde minima zijn inderdaad enkel van toepassing voor zelfstandigen, omdat er voor stagiairs in bediendenstatuut reeds een wettelijk minimaal loon via paritair comité 336 geldt. Maar dat betekent geenszins dat de Orde een lans breekt voor zelfstandigheid. Meer nog: het bediendenstatuut wordt zelfs aangemoedigd. Het biedt een betere bescherming en zorgt voor een duurzamer personeelsbeleid “Maar ook hier merken we dat heel wat stagiair-architecten een voorkeur hebben voor het statuut van zelfstandige. Omwille van de vrijheid, de mogelijkheid om te combineren met eigen werk,” zegt Jan Melis.

Samen problemen aanpakken

De Orde van Architecten erkent het probleem van te lage erelonen en schijnzelfstandigheid. Het pleit dan ook voor structureel overleg met vertegenwoordigers uit diverse beroepssectoren, overheden en het onderwijs. Tegelijk moet de wedstrijdcultuur worden aangepakt, in samenwerking met de beroepsverenigingen. Tot slot moet ook meer en beter worden ingezet op ondernemerschap, te starten in het onderwijs, over de stage en verdergezet via permanente vorming doorheen de uitoefening van het beroep. ■

“Goed voor het milieu en de levenskwaliteit in de buurt”

Steeds meer bouwbedrijven nemen extra maatregelen om de hinder die een bouwterrein met zich meebrengt zoveel mogelijk te beperken. Ook bouwonderneming Vandenbussche leverde daarrond al heel wat inspanningen. Nu lanceert ze samen met de Gentse start-up Breathing Bricks een proefproject waarbij voor het eerst werfhekken worden geplaatst die grotendeels uit planten bestaan. “Op deze manier kunnen we het omgevingslawaaï verminderen, onze CO₂-uitstoot reduceren en fleuren we tegelijk het straatbeeld op”, stelt Kristof Defruyt van Vandenbussche.

Een werv is een plek waar de meest uiteenlopende werkzaamheden plaatsvinden, die elk ook een specifieke soort hinder kunnen veroorzaken. Een standaardaanpak is daarom vaak niet mogelijk, maar toch kunnen kleine ingrepen een wereld van verschil maken voor de omwonenden en de mensen die elke dag op een werv aan de slag zijn. Dat weet ook Bouwonderneming Vandenbussche, die een samenwerking aangaat met de start-up Breathing Bricks om zijn werven groener en duurzamer in te richten.

Kristof Defruyt: “Breathing Bricks leerden we in het voorjaar van 2023 kennen tijdens RecAp, de allereerste Resilient City Accelerator, waar gerenommeerde vastgoedbedrijven, aannemers en ook tien innovatieve PropTech start-ups aan deelnamen. De bedoeling is om samen na te denken over hoe we de steden van morgen kunnen vormgeven en om een aantal pilootprojecten op te starten die een tastbare impact hebben op onze sector. De bouw- en vastgoedsector is immers verantwoordelijk voor bijna 40% van de wereldwijde CO₂-uitstoot.”

Een groene long in de stad

Breathing Bricks uit Gent wil met ogenschijnlijk simpele, maar tegelijk innovatieve ingrepen meer groen in de stad creëren. “Onze ‘Breathing Fences’ zijn daar een mooi voorbeeld van: omheiningen uit duurzaam materiaal waarin we klimop en bamboe planten. Klimop en bamboe hebben immers een aantal bijzondere eigenschappen. Zo kan bamboe tot 35 ton koolstofdioxide per jaar opslaan en kunnen we met klimop de luchttemperatuur in stedelijke omgevingen tot 2,5°C verlagen. In feite zijn deze omheiningen de ideale oplossing voor bouwbedrijven die hun ecologische voetafdruk willen verkleinen.”

Bouwonderneming Vandenbussche is de eerste bouwonderneming in België die met deze werfhekken aan de slag gaat. Ze werden geplaatst op de werv van de Sint-Bavohumaniora in Gent. “We zijn zeer benieuwd naar de resultaten, om na te gaan hoeveel ton CO₂-uitstoot we hiermee kunnen besparen. Alles wordt van nabij opgevolgd en gemonitord”, gaat Kristof verder. “Bovendien zijn er ook de andere troeven die dit project veel potentieel geven: deze omheiningen zijn ook geluiddempend, verhogen de privacy en zijn uiteraard veel aangenamer om naar te kijken.”

De stad Gent, die de primeur krijgt, reageert alvast enthousiast. “In een stad als Gent waar altijd veel werven zijn, is elk initiatief dat de hinder van die werven verzacht mooi meegenomen. Het komt niet alleen het straatbeeld ten goede, maar past ook perfect in onze doelstelling om Gent tegen 2050 klimaatneutraal te maken. Het is goed dat ook de bouwsector mee de schouders zet onder minder CO₂-uitstoot in onze stad”, stelt burgemeester Mathias De Clercq.

Een inspiratie voor de sector

Het initiatief sluit ook perfect aan op de duurzaamheidsvisie van Vandenbussche. “Op onze werven is de helft van onze stroom afkomstig van mobiele stadsbatterijen. Het is een milieuvriendelijk alternatief voor de gekende dieselgeneratoren. In alles wat we doen, hebben we dus aandacht voor het duurzame karakter van het bouwproces. Als leidraad nemen we hiervoor de CO₂-prestatieladder, waarop we dit jaar nog niveau 3 behaalden. Daar zijn we erg trots op, maar onze ambitie reikt veel verder. We willen de sector blijven inspireren en het bouwlandschap hertekenen door een nieuwe standaard voor duurzamere bouwpraktijken te zetten”, besluit Kristof Defruyt. ■

Openbare ruimte

Architectenbureau LA/BA, met ontwerp- en adviesbureau Arcadis, in samenwerking met stedenbouwkundigen CityTools en landschapsarchitecten Taktyk, heeft aangekondigd dat ze zijn geselecteerd door Brussel Mobiliteit om de toekomstige tramverbinding tussen het station Brussel-Noord en de site Thurn & Taxis te realiseren, als onderdeel van de nieuwe lijn naar Belgica.

Op termijn zal de tramlijn worden verlengd tot aan Brussel-Centraal. Het consortium zal ook de openbare ruimte rond Belgica en de Simon Bolivarlaan herinrichten. Het consortium Org-BBS zal op zijn beurt de openbare ruimte van de Picardstraat en de Vanderstichelenstraat herinrichten, waar de tram zal passeren om de Boulevard Belgica te bereiken. Deze werken zullen de toegankelijkheid van Thurn & Taxis en Jette met het openbaar vervoer aanzienlijk verbeteren, en de levenskwaliteit en vergroening van de buurt aanzienlijk verhogen. Dit project maakt deel uit van het Brusselse mobiliteitsplan Good Move.

De vergunningsaanvraag voor de werkzaamheden staat gepland voor april 2024.

Thurn & Taxis is een wijk ten noorden van Brussel, met een industriegebied, kantoren, een park en een woongebied. De snelle groei van de site vereist een upgrade van de capaciteit en frequentie van het openbaar vervoer. Met name een directe tramverbinding met het nationale spoorwegnet via het station Brussel-Noord is essentieel. Dankzij deze nieuwe lijn zullen pendelaars slechts twee haltes verwijderd zijn van Thurn & Taxis. De tram zal het kanaal oversteken via de recent gebouwde Suzan Daniel-brug. De trams zullen in een eigen bedding rijden, waardoor mogelijke vertragingen als gevolg van het verkeer worden vermeden.

De veiligheid van kwetsbare gebruikers, de aanpassing van de infrastructuur voor autoverkeer en het verbeteren van de aantrekkelijkheid van de doorkruiste wijken voor bewoners, pendelaars en bezoekers hebben ook prioriteit. Zowel de Bolivarlaan als de Belgica-zone zullen worden aan-

gepakt. Het doel is om de toegankelijkheid en veiligheid te vergroten, terwijl er een kwalitatieve en aangename openbare ruimte wordt gecreëerd. ■

Architectenkrant is een maandblad uitsluitend bestemd voor de professionelen in de architectuur

www.architectenkrant.be

Maria van Hongarijelaan 64 b6,
1083 Brussel
Tel. 02 772 40 47 - Fax : 02 771 98 01
info@mediaxel.com

Redactie : Nicolas Houyoux (hoofdredacteur)
nicolas.houyoux@mediaxel.com

Publication Manager Bea Buyse :
Tel. + 32 (0)477 77 93 68
bea.buyse@mediaxel.com

Sales Manager Nathalie Mommens :
Tel. + 32 (0)475 70 50 88
nathalie.mommens@mediaxel.com

Totaal bereik : 13.700 architecten.
Artikels, foto's en tekeningen in het redactioneel gedeelte van de Architectenkrant bevatten geen publiciteit; producten en bedrijven worden hier uitsluitend vermeld ter informatie van de lezers. Artikels met informatie van eerder publicitaire aard worden opgenomen met de vermelding 'productinfo, advertorial,...'. Alleen de auteurs zijn verantwoordelijk voor de artikels, foto's, illustraties en standpunten die in de Architectenkrant verschijnen.

Copyright 2023 - MediaXel bvba.
Alle rechten voorbehouden, die van vertaling inbegrepen. Paraît également en français.

Vereenvoudigd ontwerp

Introductie van het nieuwe gamma VELUX 2in1 en 3in1 dakvensters, die een panoramisch uitzicht, meer daglicht en een mooi design bieden, dankzij hun extra slanke profielen en een groter beglazingsoppervlak. Zij zijn de ideale oplossing voor alle renovatie- en nieuwbouwprojecten.

Uitstekende transformaties door verdubbeling of verdrievoudiging van het natuurlijke licht in één eenvoudige installatie. Met deze grotere glasoppervlakken kan het toegenomen licht gelijkmatig verdeeld worden zodat het geheel aangenamer wordt.

Onze producten met meerdere vensters kleden woonruimtes elegant aan met hun eenvoudige design. Zelfs de kleinste ruimten kunnen worden verbeterd, aangezien deze oplossingen meer ruimte bieden dan meervoudige dakvensterinstallaties, waardoor u meer vrijheid hebt voor uw ontwerpen en meer tevredenheid bij uw klanten.

Scan de QR code om het gamma VELUX 2in1 en 3in1 dakvensters te ontdekken.